Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 127 (13.389).
8 ИЮНЬ 1966 йил
ЧОРШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ҒАЙРАТИМИЗГА ҒАЙРАТ ҚЎШДИ

Хоразм область пахтакорларининг республикамиздаги барча колхозчилари, механизаторлари, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассислари, меҳнаткашларига Мурожаати колхозимиз аъзоларининг ғайратига ғайрат қўшди. Биз бу йил давлатга 1800 тонна «оқ олтин» етказиб бериш мажбуриятини олганмиз. Ҳозир 530 гектар пахта майдонимизда ғўзалар бир текис ривожланяпти. Иккинчи комплекс парвариш

ХОРАЗМЛИКЛАР ИЗИДАН

◆ ◆ ◆

тугаллашай деб қолди. Кўпгина майдонлардаги ғўзалар шоналамоқда.

Июнь ойи — ғўза парваришида масъулиятли давр ҳисобланади. Биз бу ойда ҳамма майдонлардаги ғўзаларимизни камида икки марта комплекс парвариш қиламиз. Кейинги вақтда 13 та комплекс механизациялашган звено ташкил қилинди.

Ғўза парваришига қўшимча яна 100 [illegible] жалб қилинди. [illegible] дан кучайтириб юборилди.

Ю. ФАЙЗИЕВ,
Калинин районидаги «Партия XIX съезди» колхозининг раиси.

Йўлдош Матқаримов Хўжайли районидаги Ленин номли колхозда 20 йилдан кўпроқ вақтдан бери пахтачилик билан шуғулланади. У бошлиқ звено аъзолари бу йил 42 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилганлар. Суратда (чапдан ўнгга): Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Й. Матқаримов, звено аъзолари Р. Жуманиёзов ва С. Жабборов ўртоқлар.

В. Лейзерович фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҚУВОНЧЛИ ТЕЛЕГРАММАЛАР

ХОРАЗМ ПИЛЛАЧИЛАРИНИНГ РАПОРТИ

Машъал областнинг кумуш тола карвони ўтган йилдагидан уч кун илгари маррага етиб келди. КПСС XXIII съезди ва Марказий Комитет май Пленуми қарорларидан руҳланган ва сайловолди мусобақасига қўшилган лафзи ҳалол пиллачилар давлатга 1196 тонна юқори сифатли хом ашё сотиб, пилла тайёрлаш планини 6 июнда 104 процент бажардилар. Ҳазорасп ва Янгиариқ районларида пилла тайёрлаш плани анча барвақт адо этилди. Урганч районидаги Чапаев номли, Янгиариқ районидаги Охунбобоев номли, Гурлан районидаги «Ленинизм» колхозлари ҳар қути қурт уруғи ҳисобига 70-80 килограммдан пилла топширдилар.

Область пиллачилари давлатга яна 100 тонна юқори сифатли кумуш тола сотишга аҳд қилдилар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҚОРАҚАЛПОҚ ПИЛЛАСИ

НУКУС. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Партиямиз XXIII съездининг тарихий қарорларини изчиллик билан амалга ошираётган Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг меҳнаткашлари СССР Олий Советига сайловлар кунини муносиб кутиб олмоқдалар. Кеча Автоном республика пиллачилари пландаги 620 тонна ўрнига 651,9 тонна кумуш тола топшириб, социалистик мажбуриятларини ортиғи билан адо этдилар.

Давлатга пилла топшириш давом этмоқда.

ЯНА ЮЗ ЦЕНТНЕР

Редакциямизга хушхабар устига хушхабар келмоқда. Кечаги телеграммалардан бирида, хусусан, бундай дейилади:

Самарқанд областидан яна бир район пилла топшириш йиллик планини бажарганлиги тўғрисида рапорт берди. Бу — Иштихон районидир. Иштихонликлар пландаги 288 тонна ўрнига 289 тонна кумуш тола тайёрлаб давлатга топширдилар. Улар яна 100 центнер пилла топширишга ваъда бердилар.

САМАРҚАНД ҚОРАКЎЛ ТЕРИСИ

САМАРҚАНД («Совет Ўзбекистони» мухбири). Область совхозлар тресги системасидаги қоракўлчилик хўжаликлари бу йилги қўзилатиш кампаниясини муваффақиятли якунладилар. Чорвадорлар СССР Олий Совети сайловлари шарафига социалистик мусобақани кучайтириб, совлиқлардан кўп эгиз қўзи олдилар, наслга қўзи қолдириш ва йиллик қоракўл тери топшириш планларини ҳам ошириб бажардилар. Бухоро қоракўл заводи Самарқанд совхозларидан 258 мингдан кўпроқ юқори сифатли тери қабул қилиб олди. Бунинг 80 процентдан кўпроғи биринчи сортга қабул қилинди.

Самарқанд областининг қоракўлчилик совхозлари давлатга яна 27 минг дона қоракўл тери топшириш мажбуриятини олдилар.

Л. ЭРГАШЕВ.

ҒЎЗАНИ ВАҚТИДА ОЗИҚЛАНТИРИНГ

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

Пахтачилик билан шуғулланаётган Ўзбекистон ССР ва бошқа республикалар хўжаликларининг тажрибаси шуни тасдиқлайдики, ғўза ривожланишининг икки муҳим даври — икки-уч чинбарг чиқарган ва шоналаётган даврида азот, фосфор, калий билан озиқланишига сал бўлса-да, путур етса пахтанинг ҳосилдорлиги кескин камайиб, момиқ ва чигитнинг сифати пасайиб кетади.

Июнь ойининг бошларида катта майдонларда ғўза ривожланишининг энг муҳим даври — шоналаш бошланади. Кўп йиллик кузатишлар шуни кўрсатадики, бу даврда ғўза жуда тез ривожланади ва кўп барг ҳосил қилади.

Ана шундай тез ривожланиш учун, шубҳасиз, жуда кўп миқдорда озуқа элементлари сарфланади. Улар, энг аввало, азот, фосфор ва калийдир. Ўсимликлар физиологиясини ўрганиш бўйича ўтказилган тажрибалар шуни кўрсатадики, шоналаш даврида ғўза бутун ривожланиш даврида зарур бўладиган озуқа элементлари (азот, фосфор, калий)нинг 40-50 процентини сарфлайди. Ғўзага 4-5 чинбарг чиқарган даврда ва шоналаш пайтида кам азот, фосфор ва калий бериладиган бўлса, ўсиш организмларининг физиологик функциялари кескин бузилади, фотосинтетик процесслар интенсивлиги ва органик моддаларни тўплаш камаяди, ўсиш процесси сусайиб кетади. Бу ўз навбатида ҳосил тугунчаларининг оммавий равишда тўкилиб кетишига ва ҳосилдорликнинг кескин камайишига, момиқнинг технологик сифати, уруғликнинг биохимик состави ва униб чиқиш қобилияти бузилишига олиб келади.

Мисол тариқасида ғўза 4-5 чинбарг чиқарган ва шоналаётган даврда азотли ўғитлар билан озиқлантиришнинг ролини кўрсатадиган битта тажрибанинг якунларини кўриб чиқайлик. Бу тажриба ўтказилганда азотли ўғитлар шоналаётган даврда бир хил миқдорда солинган.

Шоналаш олдидан азотли ўғитлар солинмаган бир гектар ердан 22,4 центнердан, 50 килограмм азот (150 килограмм аммиак селитраси) солинган бир гектар ердан эса 30,5 центнердан пахта етиштирилди. Иккинчи бир тажриба ўтказилган ерда ғўза шоналай бошлаганда азотли ўғит билан озиқлантирилмагани учун ҳосилдорлик гектар бошига 6 центнер кам бўлди.

Академик Д. Н. Прянишников шоналаш ёки шоналашдан олдин, шунингдек, гуллаш даврида минерал ўғитлар, энг аввало азотли ўғитлар билан озиқлантиришнинг зарурлигини таъкидлаб, бу даврда озиқлантирилмаган ғўзада барглар жуда кам бўлишини, унинг ривожланиши суст ва фотосинтез маҳсулдорлиги ўта оз бўлишини кўрсатиб ўтган эди. Шунинг учун ҳам кўпгина колхоз ва совхозлар минерал ўғитларни ғўзага одатда, июнь ойида, шоналаётганда сола бошлайдилар. Илғорлар бирор гектар ердаги ғўзанинг ҳам июнда озиқлантирилмасдан қолмаслиги учун курашадилар.

Шуни эътиборга олиш керакки, азотли-фосфорли ва азотли-калийли ўғитлар билан озиқлантириш бу йилги шароитда янада муҳим аҳамият касб этади. Чунки, май ойида об-ҳавонинг совуқ келганлиги натижасида ғўза яхши ривожлана олмади. Бундан ташқари қатор районларда сув етишмаётганлиги сабабли ғўза яхши бўй чўза олмаяпти.

Шоналаш даврида азот ва калий билан озиқлантирилган ғўза сувни кам талаб қилади, барглари орқали нам унчалик кўп буғланмайди. Чунки, озиқлантирилган ғўзалар баргида эркин ва боғланган сув миқдори ўртасида энг яхши нисбат ҳосил бўлади. Бундай ғўзалар баргида коллоид-боғланган сув миқдори анча кўп бўлиб, у ўсимлик тўқималарининг фотосинтетик активлигини оширишга катта таъсир кўрсатади.

Колхоз ва совхозларнинг пахтакорлари фан тасдиқлаган бу ҳақиқатни ҳисобга олиб, ғўзани ҳозирнинг ўзидаёқ азотли, фосфорли ва калийли ўғитлар билан озиқлантиришни кенг йўлга қўйишлари керак. Биринчи навбатда чигит экиш билан бирга озиқлантирилмаган ва дастлабки чин барглар чиқарган пайтида ўғит солинмаган майдонлардаги ғўза озиқлантирилиши лозим. Ғўзанинг ривожланиши турлича бўлаётган бу йилги шароитда минерал ўғитлар солиш миқдори, нисбати ва усуллари қатъий назорат остига олинмоғи керак.

Ғўзани озиқлантиришда ҳар бир участкадаги ўсимликнинг ривожланиши, тупроқнинг ўғитланиш даражаси, экиш олдидан, чигит экиш билан бирга ва дастлабки пайтда қандай ўғитлар билан озиқлантирилгани, агрохимия картограммаларига биноан тупроқда озуқа элементларининг мавжудлиги ҳисобга олинмоғи керак. Ғўза 4-5 чинбарг чиқарган ёки шоналаётган майдонларда гектарига 120-150 килограммдан аммиак селитраси ёки 90-100 килограммдан мочевина ва 50-70 килограммдан хлорли калий ёки 100 килограммдан калийли туз солиниши мумкин.

Азотли ва калийли ўғитлар аралашмасини, имкони бор жойларда эгат олиш пайтида ўғитлагич ёрдамида 3-4 сантиметр чуқурликда ва ғўза тупларидан 20-22 сантиметр узоқликда солиш зарур. Кейинчалик бу майдонларда ғўза гуллаётган пайтда гектар бошига 120-150 килограммдан аммиак селитраси (90-100 килограммдан мочевина ёки 200-250 килограммдан сульфат аммоний) ва 200-250 килограммдан суперфосфат солинади. Бу даврда ҳам ўғит худди олдингидек чуқурликда ва узоқликда берилади.

Кеч ёки бузиб экилган ва ҳозир 2-3 тадангина чинбарг чиқарган ғўзаларни гектар бошига 120-150 килограммдан аммиак селитраси (90-100 килограммдан мочевина ёки 200-250 килограммдан сульфат аммоний) ва 200-250 килограммдан суперфосфат билан озиқлантирган маъқул. Бу даврда ўғит 3-4 сантиметр чуқурликка, ўсимлик тупларидан 15-18 сантиметр узоқликда солиниши керак.

Шуни унутмаслик керакки, кеч экилган майдонларда ғўза ривожланишининг дастлабки даврида — гуллашгача бўлган даврда солинган ўғит катта фойда беради. Бундай майдонларда ғўза гуллаётган даврда солинган ўғитнинг фойдаси кам. Агар минерал ўғитлар ҳосил тугунчалари пайдо бўлаётган даврда солинадиган бўлса, эрта экилган ерларда ҳам, кеч экилган ерларда ҳам ҳосилдорлик кескин камайиб кетади ва ҳосилнинг сифати бузилади. Шу ўринда бир нарсани эслатиб ўтмоқчимиз. Айрим хўжаликларнинг раҳбарлари кеч экилган ерлардаги ғўзани олдингиларга «етказиб» олиш мақсадида бундай майдонларга ўғитларнинг бутун бир йилга мўлжалланган нормасини солишга ҳаракат қиладилар. СоюзНИХИ тажрибалари шуни кўрсатадики, кеч экилган майдонларда ғўзани оширилган нормада озиқлантириш мавжуд аҳволни ўнглаш эмас, балки ҳосилнинг пишиб етилишини кечиктиришга, ҳосилдорликнинг гектар бошига 2-3 центнер камайиб кетишига олиб келади. Бундай майдонлардан мўл ҳосил оламан деган деҳқон ўғитларни, айниқса азотли ўғитларни унча кўп бўлмаган миқдорда эрта муддатларда солиши керак.

СоюзНИХИ томонидан ўтказилган бир тажрибани айтиб ўтмоқчимиз. Чигит 14 майда экилган майдонда ғўза 2-4 чинбарг чиқарган пайтда (11 июнь) ва шоналаш (30 июнь) даврида гектарига 120 килограммдан азот солиб, 21,5 центнердан, худди шундай майдонда шоналаш даврида (30 июнь) ва гуллаш даврида (29 август) шунчадан азот солиб, 16,7 центнердан, 2-4 чинбарг чиқарган пайтда (11 июнь), шоналаш пайтида (30 июнь) ва гуллаш даврида (29 август) 150 килограммдан азот солиб, бор-йўғи 19,5 центнер ҳосил олинди.

Юқоридаги маълумотлардан кўриниб турибдики, эрта муддатларда экилган майдонларда ғўзани оширилган нормада азотли ўғитлар билан, кеч экилган майдонларда эса азотли ўғитларни озроқ ва фосфорли ўғитларни кўпроқ солган тақдирда ҳосилдорлик анча ошади.

Агар пахта майдонлари чигит экишдан олдин, чигит экиш билан бирга ва ғўза 2-4 чинбарг чиқарган пайтда озиқлантирилмаган бўлса, ҳозир шу йилга мўлжалланган барча калийли ўғитларни, гектарига 60 килограммгача азот (180-200 килограмм) аммиак селитраси ёки 120-150 килограмм мочевина ёки 300 килограмм сульфат аммоний) ва 60-70 килограммгача фосфор (360-400 килограмм суперфосфат) солиш керак.

Агар пахта майдонлари экишгача фосфор билан озиқлантирилган-у, экиш пайтида ва ғўза 2-4 чинбарг чиқарган пайтда ҳеч қандай ўғит берилмаган бўлса, шу йилга мўлжалланган барча азотли ва калийли ўғитларни ҳозир солиш, шунингдек, гектарига 30-40 килограмм фосфор (150-200 килограмм суперфосфат) солиш мақсадга мувофиқдир.

Борди-ю, пахта майдонлари экиш олдидан ва чигит экиш пайтида азот ва фосфор билан озиқлантирилган бўлса, ҳозир ҳар гектар ерга 120-150 килограммдан аммиак селитраси (90-100 килограмм мочевина ёки 200-250 килограмм сульфат аммоний) ва 60-70 килограммдан хлорли калий ёки 100 килограммдан калийли туз солиш мақсадга мувофиқдир.

Агар экин майдонлари экиш олдидан ҳам ва экиш пайтида ҳам фақат азот билан озиқлантирилган бўлса-чи? Бундай майдонларда ҳар гектар ерга ҳозир 60-80 килограмм фосфор (360-400 килограмм суперфосфат), 40-50 килограммдан азот (120-150 килограмм аммиак селитраси ёки 90-100 килограмм мочевина ёки 200-250 килограмм сульфат аммоний) ҳамда барча калийли ўғитларни солиш фойдалидир.

Тупроқда озуқа элементларининг мавжудлигини ҳисобга олиб:

— бир килограмм тупроқ ҳисобига 45 миллиграммдан 60 миллиграммгача ва ундан кўпроқ P_2O_5 бўлган майдонларда азот нормасини 15-25 процент кўпайтириш, азотли ўғитларни фақат аммиак селитраси сифатида солиш,

— бир килограмм тупроқ составида 45 миллиграммдан кам P_2O_5 бўлган майдонларда эса азотли ўғитларнинг бир йиллик нормасини солиш, азотли ўғитлар — мочевина, сульфат аммоний, аммофосларни аммиак ва амид формасида ишлатиш,

— тупроқда калий жуда кўп бўлган (1 килограмм тупроқ ҳисобига 300 миллиграмм ва ундан кўпроқ K_2O бўлган (майдонларда азот нормасини 15-25 процент кўпайтириш ва азотли ўғитларнинг биринчи навбатда аммиак (сульфат аммоний) ҳамда амид (мочевина) формаларидан фойдаланиш,

— тупроқ составида K_2Oнинг миқдори ўртача ва кам бўлган майдонларда азотнинг бутун йиллик нормасини аммиак селитраси сифатида фойдаланиш керак.

Бу тавсияларга қатъий амал қилиш, июнь ойида азотли ўғитлардан тўғри фойдаланиш натижасида ғўза ривожланишининг сусайиб кетаётганини бартараф этиш ва ҳар гектар ерда ҳосилдорликни камида 2-3 центнер ошириш мумкин.

Н. МАННОНОВ — СоюзНИХИ директори, Ф. ПРОТАСОВ — қишлоқ хўжалик фанлари доктори, П. БЕСЕДИН, А. БЕЛОУСОВ, Н. ЗЕЛЕНИН, Г. ЯРОВЕНКО — қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари.

СССР Олий Совети делегацияси Ватанига қайтиб келди

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров бошчилигидаги СССР Олий Совети делегацияси Покистонга қилган сафаридан қайтаётиб 7 июнда Тошкентга келди.

К. Т. Мазуровни ва унга ҳамроҳ бўлган кишиларни аэродромда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар Н. Г. Ляшченко, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Ё. С. Насриддинова, С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Г. А. Габриельянц, И. В. Марцинюк, А. Р. Хўжаев ва республиканинг бошқа раҳбар ходимлари кутиб олдилар. **(ЎзТАГ).**

А. Н. КОСИГИН ЖАЗОИР ЭЛЧИСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 6 июнда Жазоир Халқ Демократик Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Умар Уссидиқни қабул қилди ва у билан дўстона суҳбатлашди.

(ТАСС).

Ғалла фронтида

ДОН—БОЙЛИК

Навоий райони меҳнаткашлари КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошира бориб, беш йилликнинг биринчи йилида ғалла етиштиришни 1400 тоннага етказиш учун астойдил курашмоқдалар. Деҳқонларнинг сидқидил меҳнати туфайли колхоз ва совхозлардаги катта-катта ғаллазорларда олтин бошоқлар мавжланиб турибди. Яқин кунларда далаларни қудратли комбайнларнинг ҳайқириғи қоплайди. Ғалла ўрим-йиғими бошланади. Шу муносабат билан район ижроия комитетининг раиси ўртоқ У. Асадовдан район хўжаликларида бошоқли дон экинлари ўрим-йиғимига тайёргарликнинг бориши ҳақида гапириб беришни илтимос қилдик.

— Ғалла етиштирувчи хўжаликларимиз,— дейди ўртоқ У. Асадов,— Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг дон экинларини ўриб-йиғиб олишга тайёргарлик кўриш ва ўрим-йиғимни қисқа муддатларда ўтказиш тўғрисидаги қарорини қизғин маъқуллаб ўрганиб чиқдилар. Бошоқли дон экинларини қисқа муддатларда ўриб-йиғиб олиш билан боғлиқ бўлган ишларни қизитиб юбордилар. «Москва», Свердлов номли колхозлар ҳамда «Нарпай» совхозининг ғаллакорлари бу соҳада пешқадамлик қилмоқдалар. Мазкур хўжаликларда барча комбайнлар, автомашиналарнинг ремонти тугалланай деб қолди. Дон сақланадиган омборлар ремонт қилинди. Партия ва ҳукуматимиз томонидан буғдойнинг харид нархларининг оширилиши ва пландан ортиқча сотилган дон учун қўшимча юқори ҳақ тўлаш каби моддий стимуллар ғаллакор деҳқонларимизни янада ғайрат, ташаббус кўрсатиб меҳнат қилишга ундаяпти.

Убай Асадов бизни «Москва» колхози томон бошлади. Мана колхоз устахонаси. Бу ерда «дон техникаси» бирин-кетин шай қилиб қўйилмоқда. Механизатор ва шофёрлар юк машинаси ҳамда ғалла комбайнларини ремонт қилишда сонга ҳам, сифатга ҳам этибор бераётирлар. Улар Тошкент область, Юқори Чирчиқ районидаги «Гулистон» колхози деҳқонларининг бошоқли дон экинлари ўрим-йиғими ва давлатга дон сотишни уюшқоқлик билан ўтказиш юзасидан белгилаган тадбирларини ўрганиб чиқдилар. Хўжаликда 180 гектар майдондаги арпа биринчи навбатда ўриб олинади.

«Нарпай» совхози далаларида ҳам бошоқли экинлар етилиб турибди. Совхоз ғаллакорлари 450 гектар ердаги арпани тез ва сифатли ўриб-йиғиб олиш учун тўртта ғалла комбайнини ремонтдан чиқариб қўйишди.

Навоий районидаги «Коммунизм», Свердлов номли, «Бухоро» колхозлари ҳамда «Гигант» совхозининг катта-катта ғаллазорларида ҳам олтин бошоқлар етилиб турибди. Барча колхоз ва совхозларнинг ғаллакорлари катта меҳнат билан етиштирилган мўл ғалла ҳосилини тез ва сифатли йиғиб олишга пухта ҳозирлик кўрмоқдалар.

Э. ЭРНАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.
Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТАШВИШЛИ СИГНАЛ

БУ ҚАНАҚАСИ, ЎРТОҚ РАИС?

Куйбишев номли колхоз Ҳамза Ҳакимзода номли колхоз билан бир хил шароитга эга. Аммо бу икки хўжаликда икки хил манзарани кўрасиз. Ҳамза Ҳакимзода номли колхоз ғўза парваришида олдинги сафда бораётган бўлса, Куйбишев номли колхоз рўйхатнинг охиридан «биринчи». Бундай судралишнинг сабабини колхозга бориб билдик.

Биз Иброҳим Сиддиқов бошчилик қилаётган 8-бригада даласида аянчли аҳволнинг гувоҳи бўлдик. Олтита ёш бола захь ерда аганаб йиғлаб ётарди. Хайрихон Маҳсумова уларни юпата олмай овора. Шу вақт қаердандир норғул бир йигит пайдо бўлди.

— Ана шу киши бригадиримиз бўлади, — деди Хайрихон опа унга ишора қилиб.

— Болаларга ачинмайсизми, ўртоқ бригадир. Нима, бригадада шийпон йўқми? — таажжубланиб сўрадик ундан.

— Ҳеч киси йўқ, бола деган йиқилиб-сурилиб катта бўлади-да! Ўзимнинг ўғлим Муҳаммади ҳам шу ерда, — деди бригадир бамайлихотир.

— Хўш, ишлар қандай?

— Мазаси йўқ. Ҳали яганани тамомламадик, — бир оз маъюслангандай жавоб қайтарди у.

Бригаданинг ўт босиб кетган картасида беш-олти киши юрибди, холос. Бригадирдан қанча ишловчи борлигини ва шундан нечтаси ёш болали аёл эканини сўраганимизда, у буни айтиб бера олмади.

Колхознинг Г. Муҳиддинов, С. Каримов, Ҳ. Мадаминов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригадаларида ҳам аҳвол шундай. Бу ерларда ҳам ягана ўтказилмаган, аксарият майдонларда ғўза эмас, ўт кўринади. Ёш ниҳолларни бегона ўт ва қатқалоқ ўсгани қўймаяпти.

Аҳвол шундай бўлгани ҳолда колхоз раҳбарлари ғўза парваришини кучайтириш чораларини кўрмаётирлар. Далада колхозчилар учун қулай шароит яратилмаган. Иш бошида иссиқ овқат тайёрлаш, яслилар ташкил қилиш у ёқда турсин, мавжуд 11 та бригаданинг бирортасида ҳам намунали дала шийпони йўқ. Борлари ҳам ҳали мавсумга тайёр қилинмаган. Буларнинг ҳаммаси дала ишларига жуда ёмон таъсир кўрсатмоқда.

Механизаторлар ҳақида ҳам ғамхўрлик қилинмаётир. Мана ўжар фактлар. Колхозда ҳозиргача ғўзанинг биринчи чопиғи 25,5 процент, ғўза қатор ораларини узунасига ишлаш атиги 3,3 процент, биринчи озиқлантириш эса 2,3 процент бажарилибди. Билмадик, бундай аҳвол билан 1100 гектар майдондан 2130 тонна пахта етиштириш юзасидан олинган мажбурият қандай бажариларкин?

Кези келганда шуни айтиш керакки, колхоз раиси ўртоқ М. Аҳмедов бундан олдин Фарғона район партия комитетининг пропаганда ва агитация бўлимини бошқарарди. Ўша вақтда бу ўртоқ колхозларда дала меҳнаткашларига ғамхўрлик қилиш ҳақида тарғибот юритарди. Хўжаликка бошлиқ бўлгандан кейин эса амалда унинг аксини қилаётир.

Ахир, бу қанақаси, ўртоқ раис?!

Ш. СИДДИҚОВ.

М. Воробейчиков ишлаган расм.

ФАН ОЛДИДАГИ МУҲИМ ВАЗИФАЛАР

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

7 июнда Тошкентда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида республика партия активининг республикада фанни ривожлантириш масалаларига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилиш ишида қатнашмоқ учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари ва Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг аъзолари, область, шаҳар, район партия комитетларининг идеология иши билан шуғулланувчи секретарлари, область партия комитетлари мактаб бўлимларининг мудирлари, область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, илмий тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртларининг раҳбарлари ва партия ташкилотларининг секретарлари, олимлар, республика министрликлари ва идоралари, саноат корхоналарининг раҳбар ходимлари, ишлаб чиқариш илғорлари таклиф қилинган эди.

Йиғилишни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. С. Содиқов, «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида республикада илмий тадқиқотларни ва илмий кадрлар тайёрлашни яхшилаш вазифалари тўғрисида» доклад қилди.

Доклад юзасидан бўлиб ўтган музокараларда олимлар ва партия ходимлари сўзга чиқдилар.

Йиғилишда СССР Фанлар академиясининг президенти М. В. Келдиш, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов нутқ сўзладилар.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари Н. Г. Ависимкин, В. Г. Ломоносов, Н. Г. Ляшченко, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси аъзолигига кандидатлар С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, Г. А. Габриельянц, КПСС Марказий Комитетининг сектор мудири И. М. Макаров, академиклардан М. А. Садовский, М. М. Шемякин, иттифоқдош республикалар академияларининг илмий фаолиятини координациялаш совети раисининг ўринбосари В. Д. Новиков ўртоқлар қатнашдилар.

Йиғилиш қатнашчилари қабул қилган резолюцияда илмий қидирув ишларининг самарадорлигини ошириш, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлаш, илмий кадрлар тайёрлашни яхшилашнинг конкрет йўллари белгилаб берилди. (ЎзТАГ).

(Йиғилиш ҳақидаги батафсил ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида босилади).

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

ОЛТИАРИҚ. «Сўх» совхозининг Янгиариқ бўлимида 70 гектар ерга маккажўхори экилган эди. Ҳозир экин қатор оралари дастлабки культивация қилинди.

И. ҲОЖИЕВ.

●

ЯНГИҚЎРҒОН. «Октябрь» совхозида Низомиддин Банноевни ҳамма ҳурмат қилади. У бундай ҳурматга боғдорчиликни ривожлантириш соҳасидаги ҳалол меҳнати туфайли сазовор бўлаётир. Низомиддин ака бошлиқ соҳибкорлар бу йил эл дастурхонига 15 тонна олма, 12 тонна узум ва кўплаб сабзавот етказиб бериш учун курашмоқдалар.

К. РАҲИМОВ.

КПСС МК май Пленуми қарорларини амалда бажарамиз!

ДЕҲҚОНЧИЛИКНИНГ ҚОН ТОМИРИ

Р. ҒОЙИБОВ,
Ўзбекистон КП Самарқанд область комитетининг секретари

КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасида съезд қўйган вазифаларни бажариш сари ташланган биринчи қадам бўлди. Пленум кун тартибига қўйилган масала қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини, биринчи навбатда деҳқончиликни ривожлантиришга қаратилгандир.

Пленум мамлакатда дон ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан муттасил мўл ҳосил олмоқ учун ерларни мелиорациялашни кенг тараққий эттириш тўғрисида қарор қабул қилди. Дарҳақиқат, экономикани тараққий эттиришда эришилган даража тупроқнинг унумдорлигини ошириш, деҳқончилик маданиятини юксалтириш ва ошириш, ерларни мелиорациялаштиришни кенг ривожлантириш юзасидан умумдавлат миқёсида ва ҳар бир колхоз ҳамда совхозда йирик тадбирлар комплексини амалга ошириш имконини беради.

Областимизда ҳам ирригация-мелиорация соҳасида катта тадбирлар амалга оширилди. «1 Май» тўғони реконструкция қилинди. Дарғом сув трактининг янги объекти қуриб битказилди. Хўжабўстон канали бетонлаштирилди. Каттақўрғон сув омборини қайта қуриш ишлари авж олдирилди. Бу омборнинг ҳажмини шу йилдаёқ 900 миллион кубометр сув сиғдирадиган даражага етказиш кўзда тутилмоқда. Бу мақсад учун ажратилган 4,5 миллион сўм маблағдан 3,5 миллион сўми ўзлаштирилди.

Беш йилликда областда ирригация қурилиши соҳасида улкан ҳажмдаги ишларни бажариш мўлжалланаётир. Ана шу йиллар мобайнида сув хўжалиги қурилишига 62 миллион сўм давлат капитал маблағи сарфланиб, 41 минг гектар янги ер ўзлаштирилади ва сув билан таъминланади. Ана шунда барча майдонларнинг 75 процентида пахта, қолган ерларда сабзавот, полиз экинлари маҳсулоти етиштириш, бедапоя, боғ, токзорларни кенгайтириш мумкин. 180 километр узунликдаги каналларга бетон ётқизилиши натижасида 100-120 миллион кубометр сув тежалади. Бу қўшимча равишда 10-12 минг гектар ерни суғориш имконини беради. 25 минг гектар майдоннинг мелиорация ҳолати яхшиланади. Суғориш системалари ишига автоматика ва телемеханика кенг жорий этилади.

Маълумки, ирригация тармоқларини кўпайтириш, борларини тартибга солиш ва реконструкция қилиш, умуман сув таъминотини яхшилаш деҳқончилик маданиятини оширишнинг муҳим звеносидир. Сўнгги йилларда Самарқанд области хўжаликларида деҳқончиликнинг қон томири бўлган ирригация-мелиорацияни тараққий эттириш, сувдан фойдаланишни намунали йўлга қўйиш, оз сув билан мўл ҳосил етиштириш соҳасида катта тадбирлар амалга оширилди. Суғоришнинг прогрессив усули — группа усулида суғоришнинг жорий қилиниши ана шундай тадбирларнинг энг муҳимидир.

Ғўзани группа усулида суғоришнинг афзалликлари деҳқонларимизга аввалдан ҳам маълум эди. Бироқ бу муҳим ишга тегишли эътибор берилмади. Область партия комитети 1964 йилдан бошлаб бутун пайкални бир йўла суғориш усулини қўллаш тадбирларини белгилади. Ўша йили ана шу метод асосида ғўзани суғориш бор-йўғи бир неча колхоз, совхоз ва бригадаларда қўлланилган бўлса, сув танқис бўлган ўтган йилги шароитда қарийб барча хўжаликларда ана шу усул қўлланилди. Иштихон районидаги Фрунзе номли колхозда ғўзани бир йўла суғориш тажрибаси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланди ва уни республиканинг бошқа хўжаликларида ҳам жорий этиш тавсия қилинди.

Суғоришни группа усулида ташкил этиб, бутун пайкални бир йўла сувдан чиқариш жуда катта афзалликларга эга. Бу усул қўлланилганда, биринчидан, суғориш сифати яхшиланади, сувдан фойдаланиш коэффициенти ошади. Иккинчидан, механизмларни унумли ишлатиш, ишчи кучларининг тарқоқлигига йўл қўймаслик, узунасига ва кўндалангига культивация қилишни ғўза парваришининг бошқа тадбирлари билан қўшиб олиб бориш, ерда намни кўпроқ сақлаб қолиш, суғоришлар ўртасидаги муддатни узайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш имконини беради. Учинчидан, ғўза парвариши агротехникаси яхшиланади, бу эса ҳосилнинг тез етилишига, ҳосилдорликнинг ошишига олиб келади.

Оз сув билан мўл ҳосил етиштирган хўжаликлар областимизда кўплаб топилади. Каттақўрғон районидаги Ленин номли колхозда 1964 йилда бир тонна пахта етиштиришга 3.030 кубометр сув сарфланган бўлса, группа усулида суғориш кенг миқёсда жорий этилган — ўтган йилда 2.655 кубометр сув сарфланди. Колхозда ҳосилдорлик гектар бошига 9 центнер ошди. Булунғур районидаги «Правда» колхозининг 6-, 11-бригадаларида, Пастдарғом районидаги «Комсомол» колхозининг 9-бригадасида карталарни бир йўла суғориш натижасида 10 процентдан кўпроқ сув тежалди, сувчиларнинг меҳнат унумдорлиги эса 50-70 процент ошди, ҳосил эрта етилиб, пахтанинг сорти яхшиланди.

Область партия комитети олиб бораётган катта иқтисодий ишлар натижасида сувчилар меҳнатига ҳақ тўлаш тобора яхшиланмоқда. Айниқса аккорд-мукофот системаси кенг қўлланилмоқда. Сувчиларнинг меҳнатига бир кунлик ишига қараб эмас, балки у ёки бу картани суғориб бўлгандан сўнг ҳақ тўланади. Масалан, Иштихон районидаги Карл Маркс номли колхознинг Бенали Халилов бошлиқ бригадасида биринчи суғоришда 0,6 гектар норма белгиланган. Бир норманинг баҳоси 3 сўм қилиб тасдиқланган. 10 гектарлик картани икки кунда сувдан чиқарган сувчи ҳар гектар ер ҳисобига 4 сўм 98 тийиндан, ҳаммаси бўлиб 49 сўм 80 тийин ҳақ олади. Суғорилган майдон бош сувчи томонидан хўжаликнинг бош агрономига, бригадирга, шу картани ишлайдиган механизаторга топширилади ва баҳоланади. Агар суғориш аъло сифатда ўтказилса, сувчига 10 процент, «Ғўзани суғориш устаси» значогига эга бўлган кишиларга асосий иш ҳақининг 20 проценти, бош сувчига 15 проценти, биринчи класс сувчиларга 10 проценти миқдорида қўшимча ҳақ тўланади. Суғориш сифати талабга жавоб бермаса, асосий ҳақдан 20 проценти чегириб қолинади. Сувчининг иши брак қилинган тақдирда унга умуман ҳақ тўланмайди.

Карл Маркс номли колхозда сувчиларга аккорд-мукофот системаси асосида тўланадиган иш ҳақини ҳисобга олиш дафтари жорий этилган. Бу дафтарга картанинг номери, пахта майдони, суғориладиган кун, сувчилар сони, сарфланадиган киши-кунлари, бир норманинг баҳоси, ҳар гектар майдонни суғоришга тўланадиган ҳақ, суғориш муддати, бош сувчининг фамилияси, иш сифатининг баҳоланиши ва бошқа кўрсаткичлар қайд қилиб борилади.

Хатирчи районидаги «Ўзбекистон» колхозининг Ҳамроқул Ҳидиров бошлиқ бригадасида сувчиларга тўланадиган ҳақнинг муттасил ошиб бораётганлиги ҳам характерлидир. Бу ерда «Ғўзани суғориш устаси» значогига эга бўлган сувчи 21 кунда 117 сўм ҳақ олган. Ҳар бир сувчининг кунлик даромади ўртача ҳисобда 5 сўм 55 тийин бўлган.

Кейинги пайтларда партия ташкилотлари колхозчилар, айниқса механизатор ва сувчилар меҳнатини қадрлаш, тўғри баҳолашга жиддий эътибор бермоқдалар. Механизатор ва сувчи мўл, арзон, сифатли пахта етиштиришда ҳал қилувчи роль ўйнар экан, унинг иш ҳақи фондидан оладиган улуши ҳам салмоқли бўлиши керак. Афсуски, ҳозиргача айрим хўжаликларда механизаторлар ва сувчиларнинг олаётган ҳақи умумий фонднинг озгина қисмини ташкил этиб келмоқда, уларнинг моддий манфаатдорлигини оширишга бирмунча эътиборсиз қаралмоқда.

Колхозларда гарантияланган меҳнат ҳақи фондлари вужудга келтириш ҳақидаги қарор сувчиларга ҳақ тўлашни янада яхшилашда қулайликлар туғдиради. Ўтган йили уларга меҳнат ҳақининг 70 проценти бериб борилган бўлса, бу йил ишлаган ҳақ тўла берилади. Область бўйича ҳар бир сувчига бир норма учун қўшимча мукофотлардан ташқари камида 3 сўмдан ҳақ тўлаш тавсия этилди.

Область ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари суғоришнинг прогрессив усулини барча хўжаликларда қатъият билан жорий этишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган бюро мажлисида суғоришнинг группа усули қандай уюштирилаётганлиги атрофлича муҳокама этилди ва тегишли қарор қабул қилинди. Колхоз, совхозларнинг раҳбарларига, мутахассисларга, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги органларига бу усулни ҳамма жойда кенг қўллаш, сувни тежаб-тергаб сарфлаш, сувчиларнинг меҳнатини намунали уюштириш ва тўғри баҳолаш вазифаси топширилди. Бу масала юзасидан барча пахтакор районларда кўргазмали семинарлар ўтказилиб, уларда колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислар, бригадирлар ва бош сувчилар иштирок этишди. Районларда, хўжаликларда, ҳатто бўлим ва бригадаларда сув хўжалиги мутахассислари томонидан суғориш схемалари тузиб чиқилмоқда.

Ҳозирги пайтда областимиз хўжаликларида ғўза парвариши хоразмликларнинг мурожаати асосида авж олдирилаётир. Партия ташкилотларининг диққат-эътибори ғўзани суғоришни группа усулида ташкил этишга қаратилмоқда. Энг тажрибали, билимдон кишилар суғоришга жалб қилинмоқда. Бош сувчилардан 1.800 киши сувчиларнинг жуда катта отрядига моҳирлик билан раҳбарлик қилмоқда. Булар орасида «Ғўзани суғориш устаси» значоги билан мукофотланган 180 киши бор.

Колхоз, совхозларнинг партия ташкилотлари сувчиларни танлаш, уларнинг тажрибасини бойитиш, сувчилар сафини коммунистлар ва комсомоллар ҳисобига тўлдириш масалалари билан яхши шуғулланмоқдалар. Булунғур районидаги «Октябрь» колхози партия ташкилоти (секретари ўртоқ Абдулов), Иштихон районидаги Фрунзе номли колхоз партия ташкилоти (секретари ўртоқ Рўзимуродов), Каттақўрғон районидаги Ленин номли колхоз партия комитети (секретари ўртоқ Шодиев) суғориш ишларига коммунистларни кўпроқ сафарбар этиш, ғўзага сув беришнинг боришини қаттиқ назорат остига олишга катта эътибор бераётирлар. Суғориш ишларининг бориши комитет ва бюро мажлисларида тез-тез муҳокама қилинмоқда, илғорларнинг тажрибаси оммалаштирилмоқда.

Пахтакорларимиз, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги ходимлари КПСС Марказий Комитети май Пленуми қарорларини зўр хурсандчилик билан кутиб олдилар. Ҳозирги пайтда бошланғич партия ташкилотлари Пленум материалларини кенг пропаганда қилиш, синчиклаб ўрганиб чиқиш ва шу асосда ирригация-мелиорация ишлари планини тузиш тадбирларини кўрмоқдалар. Қишлоқ меҳнаткашлари деҳқончиликнинг асоси бўлган ирригацияни тараққий эттира бориб, суғориладиган ерларда муттасил мўл ҳосил етиштириш, экин майдонларини кенгайтириш, қўшимча сув манбаларини излаб топиш ва ўзлаштиришга алоҳида эътибор бераётирлар. Бу йўлда партия XXIII съезди ва Марказий Комитетнинг май Пленуми қарорлари улар учун истиқбол программаси бўлиб хизмат қилмоқда.

МЕҲР САТРЛАРИ

ХАТЛАРНИ ЎҚИБ...

«Зилзила Тошкент аҳолиси бошига мусибат солганини эшитиб, жуда ачиндим. Иттифоқимизнинг ҳамма жойидан Тошкентга мадад қўли чўзилаётгани ҳақидаги хушхабар мени ҳам беҳад мамнун қиляпти. Мен ҳам Тошкентга қанот қоққим, билак кучим билан пойтахтимизни обод қилишга ҳисса қўшгим келади-ю, лекин иложи йўқ. Пенсионерман. Шунинг учун бир ойлик пенсиямни — 64 сўм 35 тийин пулни «Тошкент фонди»га юборишга аҳд қилдим».

Бу қалб сатрларининг муаллифи ким экан, дерсиз? Тошкентликлар қайғусини ўз қайғуси деб билган бу ватанпарвар киши Бойсун районидаги Пасурхи қишлоғида яшовчи коммунист, биринчи группа инвалиди Абдувоҳид Аброровдир.

Редакциямизга ҳар куни ғилаб ана шундай мазмундаги хатлар келиб турибди. Ҳаммасининг мазмуни бир хил: «Табиий офатдан зарар кўрган Тошкент, танҳо эмассан, биз сен билан биргамиз!»

Тошкент политехника институтининг студентлари Т. Ғиёсов, К. Латипов, А. Исманов ўртоқлар редакцияга қуйидаги мазмунда хат ёзиб юборганлар.

— Биз бағри қуёш, саҳий, мурувватли кишилар жуда кўп эканлигига шу кеча-кундузда яна бир карра чуқур ишонч ҳосил қилдик. Воқеа бундай бўлди: ётоқхонамизни бошпанасиз қолган ҳамшаҳарларимизга бўшатиб бердик. Ўқитувчиларимиз билан энди нима қилиш кераклиги тўғрисида маслаҳатлашиб турган эдик, бир отахон ёнимизга оро кирди. У бизга ўз уйидан жой беришини айтди. Бу нуроний киши Ғулом ота Асомов бўлиб, Сағбон кўчасида яшаркан. У бизни уйига бошлади. Унинг оила аъзолари ҳам бизни туғишганларидан зиёда қарши олишди.

Ҳамма жойдан Тошкентга 170064 счётига пул юборилмоқда. Минглаб коллективлар бир кунлик иш ҳақларини ёрдам фондига ўтказишяпти. Янгийўл районидаги 70-мактаб ўқитувчиси ўртоқ А. Турсунхўжаевнинг маълум қилишича, район халқ маорифи бўлими ва 100 га яқин мактабнинг педагогик коллективлари ўзларининг бир кунлик иш ҳақларини ёрдам фондига ажратганлар. Қорақалпоғистон АССРнинг Тўрткўл ва Беруний районларидан мактуб йўллаган М. Нуримов ва Т. Эшмуродов ўртоқларнинг ёзишларича ана шу районлардаги қатор хўжаликларнинг пахтакорлари ҳам Тошкент фондига маблағ ажратганлар.

Бундай илиқ туйғулар билан тўлиб-тошган мактублар республикамизнинг ҳамма областларидан — гўзал Фарғонадан ҳам, қадимий ва навқирон Бухородан ҳам, Сирдарё ва Самарқанддан ҳам, Хоразм ва Қашқадарёдан ҳам узлуксиз келаётир. Уларда киши-кишига дўст, ўртоқ ва биродар эканлиги ёрқин ифодаланади.

Қўлимизда учбурчак шаклдаги муҳр босилган ўнлаб мактублар турибди. Улар Ватанимиз чегараларини ҳушёрлик билан қўриқлаётган жангчиларимизнинг юрак сўзлари битилган мактублар, солдат мактублари.

— Қадрли тошкентликлар, — деб ёзади Н-қисмнинг бир группа солдатлари номидан жангчи Т. Холдоров, — бошингизга тушган қийинчиликлардан хабаримиз бор. Лекин ирodaнгиз пўлатдек мустаҳкам эканлигига ишонамиз. Бутун мамлакат севимли пойтахтимизни тиклашга бел боғлаганлиги янада қувончли ҳолдир. Тошкентимиз Сизнинг меҳнатингиз билан янада гуллаб яшнайди, гўзал, жозибали бўлади.

О. Саксонов, О. Тошпўлатов, И. Фозилов, Х. Нерқўзиев, Б. Аҳмедов ва бошқа жангчиларнинг хатларида ҳам ана шундай илиқ сатрлар битилган.

ТОШКЕНТ шаҳар, Октябрь районидаги 67/67-сайлов участкасида СССР Олий Советига бўладиган сайловни уюшқоқлик ва активлик билан ўтказиш учун барча тадбирлар шай қилиб қўйилди. Бу ишларда кўп сонли агитаторлар жонбозлик кўрсатяптилар. Суратда: энг актив агитаторлардан (чапдан) А. Қамбаров, И. Султонов ўртоқлар.

А. Тўраев фотоси.

ҚАЛБИ ҚУЁШ

Кейинги кунларда маҳалланинг оталар чойхонаси одатдагидан гавжум бўлиб қолди. Бугун ҳам худди шундай. Агитатор Тоҳир Исахўжаев овоз чиқариб газета ўқир, жамоат жон дили билан тинглаларди.

Газеталардаги хабарлар — жонажон шаҳримизга қардошларимизнинг кўрсатаётган олижаноб ёрдами тингловчиларни тўлқинлантириб юборди. Ҳар ким ҳар чеккадан ўз ҳиссиётини билдириб, қандай қилсак зилзила оқибатларини тезроқ тугатишга самарали ёрдам берамиз, деган мазмунда сўзга чиқди.

— Шаҳримиз мусибати ўзингизга маълум,— деди маҳалла Оқсоқоллар Советининг раиси Собит ота Юнусов,— тўғри маҳалламиз деярли шикастланмади. Лекин шаҳримиз кулфати бизнинг ҳам кулфатимиз эмасми? Ҳозир миямга бир фикр келиб қолди: агар сизларга ҳам маъқул тушса, маҳалладан ёрдам уюштирсак. Қандай қилиб дейсизми? Яқинимиздаги «Студентлар шаҳарчаси» ётоқхонаси бошпанасиз қолган оилаларга бўшатиб берилмоқда. Шу студентларни бағримизга олсак, жуда маъқул иш қилган бўлардик.

Собит отанинг фикри бошқаларга ҳам маъқул тушди. Чекка-чеккадан «мен икки хонамизни бўшатаман; бизнинг болахонамиз бўш; бизникида беш киши туриши мумкин» деган таклифлар тушди.

— Ҳозир икки ўғлим Москвада таълим оляпти. То қайтиб келишгунча тошкентлик студентлар истиқомат қилиб туриши мумкин,— деди Тўйчи ака меҳрибонлик билан.

Эртасига ҳам бундай таклифлар кўплаб тушди. Маҳалла комитетининг раиси Ҳошим Алимов уларни жамлаб, Октябрь район ижроия комитетига борди. Ҳозир маҳалла аҳли ётоқхоналардан кўчирилган юздан ортиқ студентни ўзининг қайноқ бағрига олди. Жумладан, Маориф кўчаси, 9-уйда истиқомат қилувчи Икром Абдуллаев оиласи 4 кишини, Эркин кўчаси, 3-уйда яшовчи Шариф Муслимов хонадони 5 кишини кўчириб келтирди. Маориф кўчаси, 3-уйда турувчи Обид Аҳмедов уйига Политехника институтининг 2-курс студентларидан Маҳфуза Ниш онова, Муҳаррам Раҳмонова, Муҳаррам Асқаровалар кўчиб келишган эди. Эртасига Маҳфуза уй эгаси Маърифат опага тортинибгина кўнглини очди.

— Опажон, бир илтимос қилсам майлими? Илгари ётоқхонада олти дугона бир хонада яшар эдик. Бир-биримизга шундай ўрганиб қолган эканмизки, асти қўяберасиз. Улардан сира-сира ажралгимиз келмаяпти, доим бирга дарс тайёрлардик. Улар ҳам кўчиб келишса қандай бўларкин?

— Марҳамат, жоним билан,— деди Маърифат опа меҳрибонлик билан. — Ахир, меҳмонхонамиз бўш ётибди-ку, ўшанга кўчиб киришаверади-да.

— Шу тариқа Обид акалар уйига Шарофат Аҳмедова, Сабоҳат Қурбонова, Гулшан Рўзиматовалар ҳам кўчиб келишди.

Ҳимматингизга балли, меҳрибон кишилар! **А. АМИНОВ.**

ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

БЎЗ ШУНҚОРИ

12 июнь • СССР Олий Советига сайловлар куни.

Эшонқул ёшлигиданоқ дала ошиғи бўлиб ўсди. У онаси Мастура холага қўшилиб далага чиқар, она хориганда қўлидан кетмонини олиб ер чопар, ўт босган жойларни тозалар, хуллас, тинмасди. Уни кўрган она қувонар ва «Эшонқул тадбиркор деҳқон бўлади» деб кўнглидан ўтказиб қўярди.

Бугунги кунда Мастура холанинг айтганлари келди. Фарзандларининг ҳаммаси меҳнатсевар. Катта ўғли Бойқобил колхозда бригада бошлиғи, Эшонқул эса уста механизатор. Қарийб тўрт йилдирки, у комплекс механизациялашган пахтачилик звеносига бошлиқ. Звено аъзолари ҳар йили катта хирмон кўтариб келмоқдалар. 1965 йилдаги кўрсаткичлар жуда ҳам салмоқлидир. Эшонқул Хўжаев бошлиқ 8 азамат бултур 40 гектар майдонда чинакам пешана тери тўкиб ишлашди. Натижада ҳар гектар ердан 35.2 центнердан ҳосил олинди. Эшонқул машинада 83.5 тонна пахта терди. Бир центнер пахтанинг таннархи 14 сўм 40 тийинни ташкил этди. Шундай қилиб звено ўтган бир йил ичида колхозга 38400 сўм ўрнига 53504 сўм соф фойда келтирди.

«Коммунизм» колхозининг аъзолари суяги меҳнатда қотган, механизацияга ихлос қўйган ўртоқ Хўжаевни СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар. Колхозчиларнинг қарори Қарши шаҳри, Ғузор, Қарши, Қамаши ва Косон районлари меҳнаткашлари томонидан тўла қўллаб-қувватланди. СССР Олий Советининг Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 104-Қарши сайлов округи Эшонқул Хўжаевни СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олди.

— Бу йил, — дейди Эшонқул, — звенода ишчи кучини яна икки кишига қисқартирдик. Ҳосилни эса бултургига нисбатан гектар бошига 5 центнерга кўпайтирмоқчимиз. Агар шунга эриша олсак, звеномизнинг ҳар бир аъзоси бу йил 266 центнер «оқ олтин» етиштирган бўлади.

Звено далаларида хатосиз униб чиққан ниҳоллар маржондек тизилиб турибди. Гектаридан 40 центнердан ҳосил ундиришга аҳд қилинган. Бунинг учун Эшонқул ва унинг 5 азамат сафдоши Ғани Умиров, Момагул Тойирова, Назокат Тўраева, Рўзи Алиқулова ва Зуҳра Эломонова ўртоқлар меҳр билан ишлашмоқда.

...Эшонқул бошқараётган «универсал» денгиздаги кемадек ғўза қаторлари оралаб бир меъёрда сузиб боради. Истиқболига саҳий қуёш, сўлим далалар, табиат пешвоз чиқиб гўё «сира бўш келма, бўз шунқори» деяётгандай.

М. ТЎЛАНОВ,
Қарши райони.

ЖОНКУЯР

Шом қорайиб қолганига қарамай директор хонасига кириб-чиқаётганларнинг кети узилмасди. Ҳар ким ҳар хил масалада унга мурожаат қилиб, маслаҳат, мадад оларди. Директор келганларнинг ёши, мавқеига қарамай улар сўзини диққат билан тингларди. Ниҳоят у ўрнидан турган эди эшик аста очилди: Ўрта яшар киши хонага ийманиб кирди.

— Келинг, Шоймардон ака!

— Бир илтимос билан келдим. Яқинда ўғил ҳарбий хизматдан қайтади. Янги уй қурсак, тўйини бошлаб юборардик.

— Уй қуришда ёрдам берамиз! — деди Узоқбой Саримсоқов. Шоймардон Бошатов хурсанд бўлиб чиқиб кетди.

— Совхозимиз ишчиларига уйларни ўзимиз қуриб беряпмиз,— дейди директор, — ҳамма ишни қурилиш бригадаси бажаради. Шу йилнинг ўзида 200 га яқин квартира қурмоқчимиз.

Узоқбой Саримсоқов эл-юрт хизматига бутун ғайрати, куч-қувватини бағишлаган азаматлардан. У хизмат бурчини бажариш учун кеча-кундуз, жон куйдириб елиб-югуради. Доим одамлар орасида, одамлар хизматида.

Шу кунларда совхоз коллективи 5590 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» етиштириш мақсадида ғўза қатор ораларини иккинчи марта культивация қиляпти. 250 дан кўпроқ чопиқ тракторидан унумли фойдаланилмоқда. Суғориш ишлари ҳам жадал суръатлар билан олиб бориляпти. Директор бу ишларнинг ҳаммасида бош-қош.

Совхоз қишлоқларини ободонлаштириш, қурилиш ишларига катта эътибор берилмоқда. Халқ наказлари ўз вақтида адо этилмоқда.

Узоқбой Саримсоқовга сайловчилар билан бўлган учрашувлардан бирида бозор ёнидаги биродарлар қабрини дурустроқ жойга кўчириш тўғрисида наказ берилган эди. Буни амалга ошириш учун махсус комиссия тузилди. Куни кеча бу наказ ҳам амалга ошди. Узоқбой ака бир ишни охирига етказмагунча тиниб-тинчимайди. Шу боисдан ҳам 1962 йили халқ уни СССР Олий Советига депутат қилиб сайлаган эди. Яқинда Ленин сайлов округининг меҳнаткашлари Узоқбой Саримсоқовни СССР Олий Совети депутатлигига яна номзод қилиб кўрсатдилар.

Б. ЮСУПОВ.
Қўрғонтепа районидаги «Савай» совхози.

Болгария Компартияси делегацияси СССРда

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг план-молия бўлим мудири Сава Дилбоков бошчилигидаги Болгария Коммунистик партияси партия ходимлари делегацияси КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан, 25 майдан 6 июнгача Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турди.

Делегация партиявий иш, тажрибасини планлаштириш, пул билан таъминлаш ва кредитлаш соҳасидаги давлат ҳамда хўжалик раҳбарлиги тажрибасини ўрганди.

Болгариялик дўстлар КПСС Марказий Комитетининг бўлимларида, КПСС Москва шаҳар комитетида, СССР Госпланида, Молия министрлигида, СССР Министрлар Совети Меҳнат ва иш ҳақи масалалари билан шуғулланувчи давлат комитетида, СССР Давлат банки ва қурилиш банки правлениесида суҳбатлашдилар, бир қанча илмий тадқиқот институтларига, саноат корхоналари ва муассасаларга бордилар.

Делегация Белоруссияга бориб, бу ерда Белоруссия Компартияси Марказий Комитетида ҳамда бошқа партия ва давлат органларида суҳбатлашдилар.

АМЕРИКАЧА ДЕМОКРАТИЯ

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

Совет халқи 1966 йил 12 июнда коммунистлар билан партиясизлар блокининг номзодлари учун, КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошириш учун, Ватанимиз куч-қудратини, халқ фаровонлигини ошириш учун, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун овоз беради.

Бутун ҳокимият халқ қўлида бўлган бизнинг мамлакатимизда сайловлар чинакам демократик сайловдир. Сайловчилар ўз гражданлик бурчларини адо этишлари учун СССР сайлов системаси тўла шарт-шароит яратиб беради. Мамлакатимизда сайловлар тенг ва бевосита сайлов ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади.

Капиталистик мамлакатларда манзара бутунлай бошқачадир. Буржуазия демократияси эксплуататорларнинг синфий ҳукмронлиги қуролидир. Бу демократия ҳамиша меҳнаткашлар оммасини алдаш ва тузоққа тушириш қуроли бўлиб келди.

Синфий қарама-қаршиликлар тўхтовсиз кескинлашаётганлиги сабабли ҳозирги кунларда буржуазия меҳнаткашларнинг демократик ҳуқуқларини тўғридан-тўғри поймол қилиш методларини қўлланиб, бошқаришнинг парламент формасидан тобора узоқлашмоқда. Буржуазия давлатларида конституция ва сайлов системалари буржуазиянинг ҳукмронлигини таъминлашга қаратилгандир. Буржуазия парламент ва муниципалитетларга ўз одамларини қўйишга уринади. Капиталистик давлатларнинг сайлов қонунлари худди ана шу мақсадни кўзлаб, меҳнаткашлар учун турли ғовлар вужудга келтиради. Кўп босқичли сайловлар, мажоритар ва бошқа системалар, сайлов қонунлари ҳақидаги бошқа найранглар ана шундай ғовлардандир. Империализмнинг таянчи бўлган АҚШ демократияси ва сайлов ҳуқуқи энг жирканч икки юзламалик намунасидир.

Буржуазия сайлов системаси кўпдан-кўп цензларни кўзда тутадики, уларнинг ёрдамида миллионлаб меҳнаткашлар сайловда қатнашишдан маҳрум қилинадилар. Формал равишда эълон қилинган «умумий» сайлов ҳуқуқини сайлов цензи амалда йўққа чиқаради. Капиталистик мамлакатларда мулк, ёш, ирқ, маълумот, ўтроқлик ва бошқа цензлар кўп тарқалган. Чунончи, АҚШ, Канада, Австралия, Колумбия, Бельгия, Жанубий Африка Республикаси ва бошқа давлатларнинг сайлов ҳақидаги қонунларида овоз бериш ҳуқуқи катта мулки бўлган кишиларгагина бериб қўйилган. Янги Зеландияда графлик органларига ўтказиладиган сайловда қатнашиш учун солиқ солинадиган каттагина мулкка эга бўлиш керак. Мексикада эса ўзига тўқ кишиларгина сайлаш ҳуқуқига эга. Англияда юқори органларга сайланиш учун «сайлов солиғи» сифатида 150 фунт-стерлинг, Канадада 200 доллар, Жанубий Африка Республикасида 50 фунт-стерлинг пул тўлаш керак.

АҚШ, Австралия, Бельгия, Англия, Ирландия, Испания, Норвегия, Швеция, Франция, ГФР ва бошқа кўпгина мамлакатларда жуда юқори сайлов цензлари амал қилиб турибди. Бу мамлакатларда фақат ёши 21 га етганлар сайловда қатнашиш ҳуқуқига эга бўладилар, Дания, Голландияда 23 ёшдан, Италия сенатига бўладиган сайловларда 25 ёшдан қатнашилади.

Сайланувчилар учун эса бундан ҳам баландроқ цензлар ўрнатилган. Бельгия, Испания, Люксембург, ГФР, Швецияда 25 ёшдан, АҚШ сенатига, Голландия парламентига, Япония маслаҳатчилар палатасига 30 ёшдан, Бразилиянинг федерал советига, Филиппин, Франция, Цейлон сенатига 35 дан юқори ёшдагиларгина сайланишлари мумкин.

Саводсизлик юқори бўлган капиталистик мамлакатларда, айниқса қолоқ ва тобе давлатларда маълумот цензи меҳнаткашларнинг сайлов ҳуқуқларини чеклаб қўйишнинг катта қуролидир. Масалан, АҚШнинг кўпгина штатларида сайловларда қатнашиш учун инглизча ўқиш ва ёзишни билиш талаб қилинади. Нью-Йорк штатида 8 йиллик маълумоти ҳақида ҳужжат ёки саводхонлиги ҳақида имтиҳон топшириш талаб қилинади. Боливия, Бразилия, Колумбия, Перу, Португалия, Туркия, Филиппин, Чили, Эквадор ва бошқа давлатларда фақат саводхонларгина сайловда қатнашиш ҳуқуқига эгадирлар.

Ўтроқлик цензи, мулк цензи, шунингдек ирқий камситиш меҳнаткашларнинг сайлов қутиси олдига боришларини чегаралаб қўйишга қаратилган.

Кўпгина капиталистик мамлакатларда (масалан Швейцария, Парагвай, Иордания, Саудия Арабистонида) миллионлаб хотин-қизлар сайлов ҳуқуқидан маҳрум қилинганлар ёки уларнинг ҳуқуқи чеклаб қўйилган. Ҳарбий хизматчилар ҳам кўпгина мамлакатларда сайловларда қатнашишдан маҳрум этилган.

Шу тариқа капиталистик мамлакатларда аҳолининг анчагина қисми сиёсий ҳуқуқлардан маҳрум қилиб қўйилган. Капиталистик мамлакатларда, аслини олганда, яширин овоз бериш мутлақо йўқ. Сайловларни сохталаштириш баъзан катта жанжалларга сабаб бўлади. Сайлов бюллетенларини алмаштириб қўйиш, овозларни нотўғри санаш, марҳумлар номидан овоз бериш, пора бериш, сотиб олиш, таҳдид қилиш, алдаш, зўравонлик—булар АҚШ, ГФР, Испания, Португалия ва бошқа кўпгина капиталистик мамлакатларда сайловларнинг доимий йўлдошидир.

ЛЕНИН ЙЎЛИДАН КОММУНИЗМ САРИ

Сайловчиларнинг А. Я. ПЕЛЬШЕ билан учрашуви

РИГА, 6 июнь, (ТАСС мухбири). Киров сайлов округининг сайловчилари бугун Латвия ССР опера ва балет академик театрига тўпландилар. Улар бу ерга СССР Олий Советининг Миллатлар Совети депутатлигига номзод — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг раиси Арвид Янович Пельше билан учрашиш учун бу ерга келдилар.

Тўпланганлар томонидан самимий кутиб олинган А. Я. Пельше нутқ сўзлади.

◆ ◆

СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатиб, менга шу қадар юксак ишонч билдирганликларингиз учун чуқур ташаккур изҳор қиламан, деди А. Я. Пельше. Сизлар айтган илиқ сўзларни ва оқ йўл тилаб билдирган истакларингизни мен Коммунистик партиямизга, унинг Марказий Комитетига, чинакам халқчил Совет ҳокимиятига бўлган ишончнинг ифодаси деб ҳисоблайман.

Халқнинг ишончидан кўра ортиқроқ нарса бўлиши мумкинми? Бундан ортиқроқ нарса бўлмаса керак! Бундай ишонч руҳлантириш ва хушнуд қилиш билан бирга бизнинг зиммамизга кўп нарсаларни юклайди, халқ олдидаги масъулият ҳиссини, бурч ҳиссини ниҳоят даражада ўткир қилиб қўяди. Сизларни ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, мен сизлар кўрсатган юксак шарафга муносиб бўлишга ҳаракат қиламан.

Номзодларнинг сайловчилар билан сайлов олди учрашувлари яхши традиция бўлиб қолди. Ҳаммамиз ҳам шуни яхши биламизки, бу учрашувлар дабдабабозлик ва мақтов сўзлари айтиш учун ўтказилмай, балки амалий суҳбатлар қилиш, бажарилган ишларнинг якунларини коллектив бўлиб муҳокама қилиш ва коммунистик қурилишнинг галдаги вазифаларини чуқур аниқлаб олиш учун ўтказилади.

Бу йил сайлов кампанияси Коммунистик партия XXIII съездининг тарихий қарорлари, шунингдек Марказий Комитет май Пленумининг қарорлари натижасида сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати жуда юксалган вазиятда ўтмоқда.

СССР Олий Советига ўтказилган бундан олдинги сайловдан бери ўтган вақт ичида катта-катта воқеалар рўй берди. Социалистик демократияни янада ривожлантириш, партия турмушининг ленинча нормаларини тиклаш, раҳбарликнинг ленинча услубини барқарор қилиш давом эттирилди. Партиямиз Марказий Комитетининг 1964 йил октябрь Пленуми ва ундан кейинги Пленумлари қабул қилган қарорлар халқ хўжалик вазифаларини ҳал қилишда ижодий, чинакам илмий йўл тутиш учун, совет жамияти турмушининг ҳамма томонларига партия ва давлат таъсирини кучайтириш учун бутун шарт-шароитни яратиб берди.

Мана шуларнинг ҳаммаси мамлакатимиз экономикасини ва маданиятини ривожлантиришда, халқ моддий фаровонлигини оширишда янги жуда катта муваффақиятларни қўлга киритишга ёрдам берди. Совет кишиларининг ўз муваффақиятлари билан фахрланишлари учун ҳамма асослари бор. Етти йиллик мобайнида мамлакатимиз саноат маҳсулотининг ҳажми 84 процент кўпайди. Халқ хўжалигининг ишлаб чиқариш фондлари қарийб икки баравар ошди.

Етти йиллик планнинг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги топшириқлари гарчи, ўзларингизга маълум, бир қанча объектив ва субъектив сабабларга кўра, тўлиқ бажарилмай қолган бўлса ҳам, аммо кейинги йилларда мамлакатимизда қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ҳам сезиларли равишда кўпайди.

Латвия саноати ва қишлоқ хўжалигининг меҳнатчилари эришган муваффақиятлар бизни қувонтиради. Ўтган йил колхозлар ва совхозлар дон экинларидан урушдан кейинги йилларнинг ҳаммасидагига қараганда энг юқори — гектар бошига 15,1 центнердан ҳосил олдилар. Дон, картошка, қанд лавлаги, зиғирпоя толаси, сут, гўшт, етиштириш анча кўпайди.

Ижтимоий ривожланишнинг стихияли процесси ўрнига экономикани онгли равишда қайта қуриш процесси жорий қилинган бизнинг шароитимизда Карл Маркснинг одамлар ўзлари яратаётган бойликлар оламини қай даражада янгилаётган бўлсалар, ўзларини ҳам шу даражада янгилайдилар, деб башорат бериб айтган гаплари рўёбга чиқмоқда. Ўз тақдирининг чинакам хўжайинлари бўлиб қолган совет кишилари ўзларининг моддий ва маънавий турмушларини бадавлат ва сермазмун қилмоқдалар. Коммунизмнинг буюк идеалларига берилган, юксак маънавий хислатларга эга бўлган, оптимизм соҳиби бўлган совет кишиси бутун дунёдаги миллион-миллион меҳнаткашлар учун ибрат, ўрнак бўлиб қолди.

Халқ маорифи ҳар томонлама ривожланаётганлиги, фан, адабиёт ва санъат мисли кўрилмаган даражада равнақ топганлиги социализмнинг ҳамма эътироф қилган мустаҳкам ғалабаларидир.

Бизнинг реал муваффақиятларимиз мана шундай. Лекин биз, ўртоқлар, эртаги кунни кўзлаб ишламоқдамиз.

Фан ва техниканинг муваффақиятларидан ҳар томонлама фойдаланиш, ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини кўпайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш асосида саноатни, қишлоқ хўжалигини янада анча ўстиришни таъминламоқ, халқ турмушининг моддий даражасини ва маданий савиясини анча юксалтиришни таъминламоқ учун мамлакатимизда социалистик мусобақа тобора кенг авж олмоқда.

Партия белгилаб берган режаларнинг ҳаммасини шараф билан амалга оширишга якдил бўлиб интилаётган Латвия меҳнаткашларининг олдида ҳам кўпгина катта ва жиддий ишлар турибди, деб айтсам бу билан мен ҳеч қандай сирни очган бўлмайман.

Ушбу беш йилликда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажмини бир ярим баравар кўпайтиришимиз, электр энергетика, химия ва радиотехника саноати, асбобсозлик сингари саноат тармоқларини илдам суръатлар билан ривожлантира беришимиз керак. Трикотаж саноати янада анча ривожлантирилиши лозим. Республикада бир қанча буюмлар бўйича жаҳон стандартлари даражасига кўтарилишга муваффақ бўлган кўпгина саноат корхоналарининг қимматли тажрибаси, аввало, республиканинг ўзида жуда кенг ёйилишга арзийдиган тажрибадир, чунки маҳсулотнинг сифати, кийим-кечак, оёқ кийимлари ва бошқа буюмларнинг ташқи кўриниши, маҳсулот хилларини кўпайтириш ва янгилаш масалаларини орқага суриб қўяётган заводлар ва фабрикалар ҳам бизда оз эмас. Ҳозир замон талабини сезмай, истиқболни ўйламай, аҳолининг ошиб бораётган талабларини ўйламай, хўжаликни эскича юритиш мумкин эмас. Шундай қилиш керакки, ҳар бир корхонада коллективлар маҳсулот сифатини ошириш учун Совет Латвиясида чиқарилаётган маҳсулотнинг шарафи ва обрўйи учун чинакам курашадиган бўлсинлар.

Корхонанинг рентабеллиги, маҳсулотнинг реализация қилиниши, бинобарин эса одамлар меҳнатига тўланадиган ҳақ ҳам маҳсулотнинг сифатига бевосита боғлиқдир. Ҳар бир ходимга шундай шароит яратиб бериш керакки, натижада у, чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати муттасил яхшиланиб боришидан манфаатдор бўлсин.

Сўнгра ўртоқ Пельше КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми тўғрисида гапириб, дедики, бу Пленум қишлоқ хўжалигини интенсивлаштиришга қаратилган, Марказий Комитетнинг 1966 йилги март ва сентябрь Пленумларида ишлаб чиқилиб, КПСС XXIII съезди маъқуллаб, ривожлантириб берган иқтисодий ва ташкилий чоралар асосида ўтказилаётган йўлни давом эттирди ва ривожлантирди.

Партиянинг мелиорация ишлари соҳасида белгилаб берган планлари қисқа муддатли кампания эмас, балки ернинг унумдорлигини оширишнинг, дон етиштиришни кўпайтиришнинг, қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантиришнинг узоқ муддатга мўлжалланган кенг программасидир.

Мамлакатда суғориладиган ерлар майдони ўн йил ичида 7-8 миллион гектар кўпайтирилади, захи кетказилган ерлар майдони эса шу давр ичида 15-16 миллион гектар кўпайтирилади. Мелиорация қилинган ерларнинг ялпи майдони эса 37-39 миллион гектарга етказилади. Шу ишларни амалга оширмоқ учун бизнинг давлатимиз фақат ушбу беш йилликнинг ўзидагина 10 миллиард сўмдан зиёдроқ ёки ўтган йигирма йилдагига қараганда қарийб икки баравар кўп маблағ сарфлайди.

Лекин ерларни мелиорация қилиш программаси секин ва равон, осойишта ва ҳеч бир машаққатсиз бажарилаверади, деб ўйлаш хато бўлур эди. Бу программанинг бажарилиши учун партия ташкилотлари, давлат ва хўжалик органларининг, ҳар бир колхоз ва совхознинг, шаҳар ва қишлоқдаги ҳар бир меҳнаткашнинг зўр бериб ва кунт билан ишлаши талаб қилинади.

Маълумки, деди сўнгра ўртоқ Пельше, яқинда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети совхозлардаги тракторчи-машинистлар меҳнатига ҳақ тўлаш тўғрисида, шунингдек ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришда колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш тўғрисида қарорлар қабул қилдилар. Эндиликда ҳамма колхозларда меҳнатга тўланадиган ҳақнинг гарантияланадиган минимуми жорий қилинмоқда. Бинобарин, колхозчилар ўз меҳнатлари учун совхозларнинг ишчилари олаётган миқдорга тахминан тенг келадиган миқдорда ҳақ оладиган бўлиб қоладилар. Партия ва ҳукуматнинг мана шу ва бошқа чоралари, ҳеч шубҳасиз, ишлаб чиқаришни ва колхозчилар фаровонлигини ўстиришгагина яхши таъсир қилиб қолмасдан, шу билан бирга қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини шаҳар аҳолисининг турмуш даражасига яқинлаштиришни ҳам тезлаштиради.

КПСС XXIII съездида уқтириб ўтилганидек, бизнинг партиямиз ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар, барча меҳнаткашларнинг фаровонлигини оширишга жуда катта аҳамият бермоқдалар. Ишлаб чиқариш ҳажми тобора ўсиб бораётганлигига, меҳнат унумдорлиги ва миллий даромад ошиб бораётганлигига таяниб, шу беш йилликнинг ўзида халқнинг турмуш даражасини янада оширишга эриша оламиз. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромадлар беш йиллик мобайнида 1,3 баравар чамаси кўпаяди.

Ишлаб чиқариш ва меҳнат унумдорлиги ўсиб борган сари халқ истеъмоли молларининг чакана нархлари тушаберади. Бундан олдинги йилларда бўлгани каби бундан буён ҳам партия ва ҳукумат уй-жой қурилишига ҳамиша катта эътибор бераверадилар. Беш йил ичида умумий саҳни қарийб ярим миллиард квадрат метрли уй-жой бинолари қуриш мўлжалланмоқда.

Буржуазия пропагандаси, капитализм шароитида эркинлик ва халқ фароғати авж олаберади, деб даъво қилиб, бу даъвони исботлашга ўлгудай уринмоқда. Буларнинг ҳаммаси — сохта, мунофиқона гаплар! Сиёсий, ирқий камситиш, кўпчиликнинг камбағал ва қашшоқ бўлиб яшаши, озчиликнинг бойлик ва хашам ичида яшаши — буржуача яшаш тартибининг ҳақиқий манзараси мана шу. Капитализм меҳнаткашлар оммасига душмандир. У, инсонга душмандир. Америка социологи Френг Гибни Америкадаги типик савдо-саноатчининг «одатдаги иш кунини» диққат билан тадқиқ қилиб ва унинг ҳамма ишларини жиноят кодекси билан солиштириб кўриб, қуйидаги хулосага келган. Мана шундай савдо-саноатчи ўрта ҳисобда ҳар куни шу қадар кўп қонунларни бузадики, бунинг учун у, 33 йил қамоққа ҳукм қилиниши ва 31500 доллар штраф тўлаши лозим бўлур эди.

Ҳокимият тўғрисида, демократия тўғрисида гап борганида, деди ўртоқ Пельше, икки система ўртасида, яъни капиталистик система билан социалистик система ўртасидаги жуда чуқур тафовут дарҳол ва ҳеч шубҳасиз яққол кўриниб қолади. Ҳокимият миллионерлар ва уларнинг итоатли малайлари қўлида бўлган капиталистик системадаги чўлтоқ, чала демократиядан фарқли ўлароқ бизнинг мамлакатимизда ҳокимият соҳиби халқнинг ўзидир. Ҳамма меҳнаткашларни давлатни бошқаришга ёппасига тортиш бизнинг шиоримиздир, социализмнинг ғалабасидир.

Советлардаги депутатлар кимлардан иборат? Ишчилар, колхозчилар, зиёлилардан иборатдир. Янги еттинчи чақириқ СССР Олий Совети депутатлигига кимлар номзод қилиб кўрсатилди? Бу номзодларнинг ҳаммаси ҳам ишчилар, колхозчилар, зиёлилардан кўрсатилди. Бизда бошқача бўлиши мумкин эмас. Биз бу билан фахрланамиз.

Давлат ҳокимиятимиз органларининг обрўйи жуда мустаҳкам ва баланд. Уларнинг фаолияти ўзининг ишчанлиги, оперативчанлиги, одамларга меҳрибонлиги билан фарқ қилади. Ўзларига нисбатан майда-чуйда васийликдан халос бўлган Советлар эндиликда бутун масъулиятни ўз зиммаларига оладилар, барча хўжалик ташкилотларига нисбатан талабчанликни оширадилар, идоравий маҳдудликни, чекланганликни бартараф қиладилар, соғлиқни сақлаш, халқ маорифи, савдо, транспорт ишларини, уй-жойларни тақсимлаш ишларини тағин ҳам яхшироқ ташкил этишга ҳаракат қиладилар.

Давлатимиз фаолиятининг ҳамма томонлари демократлаштирилаётганлиги шу нарсада ёрқин ифодаланмоқдаки, давлат органлари бажараётган функцияларнинг тобора кўпроқ қисми жамоат ташкилотлари қўлига топширилмоқда. Бу — келгусида давлат ҳокимияти органларининг коммунистик ижтимоий ўз-ўзини бошқаришга айланишини таъминлайдиган қонуниятли жараёндир. Халқ контроли меҳнаткашларни давлатни бошқаришда актив иштирок қилдириш формаларидан биридир.

Маълумки, КПСС XXIII съездида партия ва ҳукумат қарорларининг ижро этилишини контроль қилиш ва текшириб туриш ишларини тўғри ташкил этишга катта эътибор берилди. КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг ва маҳаллий партия органларидаги партия комиссияларининг партия сиёсатини амалга ошириш учун коммунистлар масъулиятини оширишдаги роли юқори поғонага кўтарилди.

Социалистик жамиятда бутун иш одамга ишониш асосига қурилади, ташаббускорлик ва ижодкорлик бутун чоралар билан рағбатлантирилади. Социалистик жамиятда талабчанлик ва топширилган иш учун масъулият проблемаси олиб ташланмайди. Ердан оқилона, тўғри, энг унумли фойдаланиш борасида кадрларга нисбатан масъулиятни ва талабчанликни ошириш зарурлиги партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг май Пленумида сўзлаган нутқида зўр куч билан уқтириб ўтилди. Буни мен эслаб ўтганлигимнинг сабаби шуки, партия ҳамма кадрларга нисбатан ва ижтимоий фаолиятнинг ҳамма соҳаларида ҳам шундай талабчанлик билан ёндошмоқда.

Халқаро аҳвол масалалари, деб давом қилди ўртоқ Пельше, ҳаммамизни қизиқтиради ва қизиқтирмаслиги мумкин эмас. Шу масалалардан баъзиларига тўхталиб ўтишга ижозат бергайсиз.

Партиянинг XXII съездидан кейин ўтган даврда Совет Иттифоқининг ва бутун жаҳон социалистик системасининг халқаро миқёсдаги таъсири янада ўсганлиги, мустамлакачилик асоратига қарши ўз мустақиллиги ва тараққиёти учун курашаётган мамлакатлар, халқлар янги ғалабаларга эришганлиги, капитал мамлакатларидаги ишчилар синфининг кураши активлашганлиги, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати янада ривожланганлиги КПСС XXIII съездида қайд қилиб ўтилди. Иккинчи томондан, шу давр ичида капитализмнинг ялпи кризиси янада чуқурлашаберди, капиталистик мамлакатлар ўртасидаги зиддиятлар ўса берди.

Жаҳондаги вазият сезиларли равишда кескинлашганлигини ҳар биримиз аниқ тушуниб турибмиз. Совет Иттифоқи ва қардош социалистик мамлакатлар ўтказиб келаётган сиёсатга, тинчлик ва халқлар хавфсизлиги сиёсатига қарама-қарши ўлароқ империалистик мамлакатлар ва, аввало жаҳон жандарми ролини бажараётган Америка Қўшма Штатлари фитналар, игвогарликлар ва урушлар ташкил этиш сиёсатини қурмоқдалар.

Империализмнинг ўсиб бораётган агрессивлиги жаҳондаги кучларнинг нисбати империализм фойдасига ўзгарганлигидан далолат бермайди, албатта. Аксинча, бу ўсиб бораётган активлик ҳозир жаҳон капиталистик системаси жуда катта қийинчиликларга ва зиддиятларга дуч келаётганлигини акс эттирмоқда. Агрессив империалистик кучлар кейинги вақтларда бирмунча активлашганлигининг сабаби яна шундаки, улар халқаро коммунистик ҳаракатда, афсуски, пайдо бўлиб қолган келишмовчиликлардан фойдаланишга умид қилмоқдалар.

Америка агрессорлари эрксевар Вьетнам халқига қарши қонли уруш бошлаб юбордилар ва бу урушни давом эттирмоқдалар. Уларнинг жиноятқорона ҳаракатлари жаҳоннинг ҳамма мамлакатларида қаҳр-ғазаб билан қоралалмоқда. Вьетнамдаги жирканч урушга қарши ғазаб тўлқини Қўшма Штатларнинг ўзида ҳам кучайиб бормоқда.

КПСС XXIII съезди совет кишиларининг қаҳрамон Вьетнам халқи билан пролетарча бирдамлик ҳисларини ифодалаб, Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишларини ва унга қарши қилинаётган бошқа агрессив ҳаракатларни дарҳол тўхтатишни, бу мамлакатдан Америка қўшинларини олиб чиқиб кетишни бутун партия, барча совет кишилари номидан АҚШдан қатъий талаб қилдилар.

Бизнинг мамлакатимиз Европа хавфсизлигининг таъминланишидан бениҳоя манфаатдор. Европадаги халқаро кескинликни авж олдиришда ҳозир Ғарбий Германия империализми АҚШнинг асосий иттифоқчиси бўлиб майдонга чиқмоқда. Ғарб давлатлари ва биринчи галда Америка Қўшма Штатлари рағбатлантираётган Германия Федератив Республикаси Ғарбий Европада ҳукмронлик мавқеини эгаллашга интилмоқда. Вермахтга ўхшаш бундесвер тузилмоқда ва у атом қуролига интилмоқда. Реваншчилик руҳи билан суғорилган гитлерчи офицерлар ва генераллар машқ қилдираётган бу армия бундан йигирма беш йил муқаддам гитлерчи каллакесарлар борган йўл билан бориш ниятида.

Германия империализмининг сурбетлик билан «ҳаёт макони» талаб қилаётганлиги ҳам, унинг йиртқичлик қилиқлари ҳам бизга яхши маълум. Ўтган уруш натижасида биз беҳисоб қурбонлар бердик ва бениҳоя кўп машаққатлар тортдик. Биз буларнинг ҳаммасидан зарур хулосалар чиқариб олганмиз. Герман реваншчиларининг ўз қўлларига атом қуроли олишларига йўл қўя олмаймиз. Халқимизнинг бу тўғридаги қатъий иродаси Совет ҳукуматининг Германия Федератив Республикасига йўллаган ва яқинда эълон қилинган нотасида яққол ифодаланди.

Совет ҳукумати Европадаги вазиятни соғломлаштиришга, тинчликни ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамлашга астойдил интилиб, шу нарсани яна бир марта айтишни ўзининг бурчи деб билдики, агар Германия Федератив Республикаси сўздан ишга ўтиб, ядро қуролини эгаллаб оладиган бўлса, бундан келиб чиқадиган энг оғир оқибатлар учун бир ўзи жавобгарлик Германия Федератив Республикасининг ҳам, уни рағбатлантираётганларнинг ҳам устига тушади. Совет Иттифоқи ва унинг иттифоқчилари ўзлари билдирган огоҳлантиришга мувофиқ, ўз хавфсизликларини таъминламоқ учун зарур чораларни кўришга мажбур бўлажаклар.

Совет Иттифоқи немисларнинг миллий проблемасини яхши билиб, ҳаракат қилмоқда, лекин Совет Иттифоқи бу проблемани Европада вужудга келган реал вазиятни ҳисобга олиб, Германияни бирлаштириш проблемасини ҳал қилиш калити ҳар иккала герман давлатининг — Германия Федератив Республикаси билан Германия Демократик Республикаси қўлида эканлигини ҳисобга олиб, тинч бартараф қилиш тарафдоридир.

Етилган ташқи сиёсат проблемалари ҳар қанча мураккаб бўлса ҳам, тинчликсевар халқларнинг йўли ҳар қанча қийин бўлса ҳам келажакка дадил кўз билан қарамоқ учун бизда ҳамма асослар бор. Ватанимизнинг халқаро мавқеи ҳар қачонгидан кўра ҳам мустаҳкам.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг доно ташқи сиёсати, социалистик ҳамдўстликнинг бирлашган кучлари тобора мустаҳкамланаётганлиги, жаҳон ишчилар ва миллий озодлик ҳаракати тобора кенг ўсиб бораётганлиги тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш учун курашдаги қудратли ва доимий факторлардир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети сайловчиларга қарата чиқарган ўзининг мурожаатида кейинги тўрт йил ичида босиб ўтган йўлимизни якунлаб берди. Партиянинг сайлов программаси ҳамма жойда бутун халқ программаси, деб қабул қилинди. Бу программа омманинг ижодий ғайратини, янги беш йиллик план топшириқларини тўла ва ошириб бажаришга, КПСС XXIII съездининг режаларини амалга оширишга маҳкам бел боғлаганлигини мислсиз зўр куч билан намойиш қилди.

Пировардида ўртоқ Пельше кўрсатган ишончлари учун мажлис аҳлига яна бир марта самимий ташаккур билдирди ва Латвия меҳнаткашларига меҳнатда янги муваффақиятлар, шахсий турмушларида тўла фаровонлик ва бахт-саодат тилади.

Сайлов олди кураши давомида буржуазия энг шармандали вайсақилик, ҳийлагарлик, пўписа қилиш ва сиёсий террорни ишга солади. Кўп сонли газета ва журналлар, радио ва телевидение, кино сайловчиларни алдаш ва уларнинг буржуазия партиялари кўрсатган номзодларга овоз бериши учун ҳамма нарсани ишга солади. Айниқса буржуазия ваколатли органларга тинчлик, демократия ва социал тараққиёт учун ҳақиқий курашчилар бўлган коммунистларни киритмасликка жон-жаҳди билан уринади.

Буржуазия парламентлари мулкдорларга садоқат билан хизмат қилмоқда. Халқнинг ана шу «вакиллари» ҳар қандай сиёсий найрангларда, шармандали фирибгарликларда актив қатнашадилар, кўпинча бевосита қаллоблик, ўғирликдан ҳам бош тортмайдилар.

Ҳозирги вақтда буржуазия давлатларининг парламентлари давлат аппаратини фашистлаштиришга, прогрессив ва демократик кучларни репрессия қилишга қаратилган реакцион қонунлар қабул қилишда ўзаро мусобақалашмоқда. Маккарэн, Смит қонунлари ва бошқа фашистларча қонунлар туфайли «эркин» демократия мамлакати — АҚШда меҳнаткашлар таъқиб қилинмоқда, турмаларга ташланмоқда. Ана шундай қонунларга мувофиқ АҚШ, Ғарбий Германия, Испания, Португалия, Жанубий Корея коммунистлари таъқиб қилинаётир.

Эрксевар Вьетнам халқига қарши уруш ҳам ана шундай «халқ вакиллари» фатвоси билан олиб борилмоқда. Уларнинг кўрсатмаси билан Американинг 200 дан ортиқ компаниялари Африка ва Осиёнинг миллий бойликларини талаб кетмоқда. Ҳозирги вақтда Латин Америкасидаги барча чет эл капитал маблағларининг 75 проценти Америка капиталидир. Америка монополиялари Венесуэлада нефть қазиб чиқаришнинг 75 процентини контроль қилиб турибди. «Юнайтед фрукт Компани» Гватемала ва Латин Америкасидаги бошқа мамлакатларда юз минглаб гектар ерларни эгаллаб олган, темир йўлларни, портларни, кемаларни ўз чангалига олган. АҚШ Латин Америкасида ва бошқа мамлакатларда сотқин ва халққа қарши режимларни, реакцион диктатураларни ўрнатмоқда. АҚШ информация агентлиги кўпгина мамлакатларнинг ички ишларига бевосита ва билвосита аралашмоқда. Латин Америкасида эса матбуот ва телевиденияни, нашриётларни контроль қилмоқда.

АҚШ федерал бюросининг темир сандиқларида деярли 167 миллион киши бармоғининг изи сақланаётган экан, демократия тўғрисида қандай гап бўлиши мумкин! Бутун мамлакат гражданлар ҳақида ахборот тўплаш системаси билан қоплаб олинган. Махсус алоқа каналлари ва электрон ҳисоблаш машиналари ана шу ишга бўйсундирилган. Ҳукуматнинг меҳнаткашлар шахсий ҳаётига тобора кўпроқ қизиқаётганлиги катта ташвиш туғдирмоқда. Ҳозир справкалар федерал марказини барпо қилиш тўғрисида гап бораётир. Мамлакатнинг ҳар бир гражданини тўғрисидаги маълумотлар ана шу марказга тўпланади.

Электрониканинг энг янги ютуқларидан фойдаланишни кўзда тутадиган шармандали план ҳар бир америкалик тўғрисида у туғилгандан тортиб то ўлгунга қадар маълумот тўплаб боришга қаратилган. Далилларнинг умумий полиция хирмони, жосуслар, айғоқчилар, «қора рўйхат» тузувчиларнинг бутун бир армияси Америка «демократияси»га хизмат қилмоқда.

Миссури штати юридик комиссияси кичик комиссиясининг раиси Эдвард Лонг, Вашингтонда ҳамма америкаликларни контроль ва кузатув остига олишга уринмоқдалар. «мен шуни айтишим зарурки, кишининг ҳар бир қадамини текшириб туришларидан қўрқмай, ўз уйига бемалол кириши ҳуқуқи, қаердадир ёзиб олувчи аппарат ёки махфий равишда эшитиб турадиган микрофон яшириб қўйилганлигидан қўрқмасдан адвокат билан ёки ўз хотини билан гаплаша олиш ҳуқуқи,— ана шу ҳуқуқлар ҳозирги вақтда хавфли равишда ва шармандаларча инкор қилинмоқда ҳамда бузилмоқда», деди.

Алабама штатидаги найранг америкача демократиянинг афти-ангорини кўрсатиб турибди. бу демократия ирқчилар, банк эгалари ва неофашистлар демократияси ва сайлов системаси эканлигини кўрсатиб турибди. Штат қонунида бир шахснинг бирин-кетин икки муддат давомида губернаторлик лавозимида туриши тақиқлаб қўйилган. Энг ашаддий ирқчилардан бири, Алабама штатининг губернатори Жорж Уоллес ҳозир ўзи эгаллаб турган лавозимга хотинини қўймоқчи бўлди. Губернаторнинг сиёсий фаолиятдан мутлақо хабари бўлмаган рафиқаси мухбирларга, агар мен сайланадиган бўлсам, штатни эрим бошқаради, деб айтди.

Президент Жонсоннинг 1966 йил 27 майда конгрессга юборган, АҚШда ҳозир сайлов кампаниялари билан боғлиқ бўлган қаллобликларни гўё камайтиришга қаратилган қонун лойиҳаси АҚШда сайлов системаси ночор аҳволда эканлигидан далолат беради. Ҳозирги буржуа демократиясининг ҳақиқий башараси ана шундайдир.

Г. САРКИСЯНЦ,
юридик фанлар кандидати.

Турли мамлакатларда

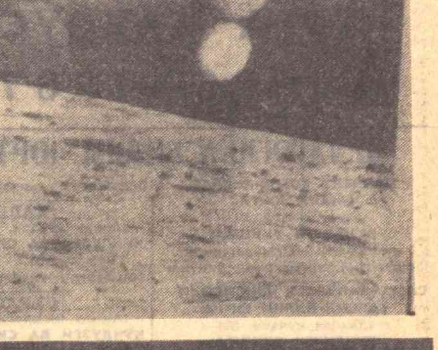

СУРАТЛАРДА: Американинг «Сервейор-1» космик станцияси томонидан олиниб, Ерга юборилган Ой юзасининг кўринишлари. (ТАСС фотохроникаси).

КУБА ХАЛҚИНИНГ ТАШАККУРИ

ГАВАНА. Куба президенти Освальдо Дортикос Куба халқининг ҳаққоний иши билан бирдам эканликларини изҳор қилган барча қитъаларнинг халқларига ташаккур билдирди. Президент пойтахтда резервистларнинг жанговар тайёргарлиги бошланишига бағишланган тантанали маросимда нутқ сўзлаб, Куба халқи қўллаб-қувватлаётганликлари учун социалистик мамлакатлардан, хусусан Совет Иттифоқидан миннатдор эканлигини айтди.

Дортикос ўз нутқида Куба ҳукуматининг қатъий жавоби, армия ва халқнинг сафарбар қилинганлиги, уларнинг жангга шай бўлиб турганликлари ва халқаро миқёсда Куба билан бирдамлик империалистларни чекинишга мажбур этади, деб таъкидлади.

Президент нутқининг охирида агрессорлар Куба халқини ҳеч қачон ғафлатда қолдира олмайдилар, деб ишонч билдирди. (ТАСС).

ЖЕНЕВА БИТИМЛАРИ ЯНА БУЗИЛДИ

ХАНОЙ, 6 июнь, (ТАСС). Лаос халқ озодлик армияси олий қўмондонлигининг вакили баёнот эълон қилди. Олий қўмондонлик вакили, деб хабар беради Вьетнам информация агентлигининг мухбири Кхан-Кхай шаҳридан, Лаос территориясида ҳарбий аэродромлар ва стратегия ҳарбий йўллари қурилиши ва кенгайтирилишини кескин қоралайди.

Лаосда Қўшма Штатларнинг ёрдами билан ҳарбий иншоотлар қурилиши 1962 йилда Женевада Лаос масаласи юзасидан тузилган битимларни қўпол равишда бузишдир, деб таъкидланади баёнотда. Ана шу иншоотлар қурилишидан кузатилган мақсад равшан. Бу мақсад Лаосда ва Жанубий Вьетнамда уруш ҳаракатларини кучайтиришдан, Вьетнам Халқ Республикасига қарши агрессияни, Камбоджага қарши иғвогарликни авж олдиришдан иборат.

НИГЕРИЯДА ҒАЛАЁНЛАР

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). 5 июнда Нигериянинг шимолидаги Катсина районида яна ғалаёнлар бошланди. Ассошиэйтед пресс агентлигининг мухбири шу ғалаёнлар тўғрисида Лагосдан хабар беради.

Шимолда бундан бир ҳафта илгари ҳам ғалаёнлар бўлган эди. Бу ғалаёнлар айниқса Кано ва Кадуна шаҳарларида кенг тус олди. Ҳукуматнинг расмий маълумотларига қараганда, бу шаҳарларда 92 киши ўлдирилган ва 506 киши ярадор қилинган. Чет эл агентликларининг хабарларидан маълум бўлишича, мусулмон феодаллар ва ўнг кучларнинг бошқа вакиллари генерал Агийи-Иронси ҳукуматига қарши кураш олиб бормоқдалар.

СЕРНАН «КОСМИК САЙРИ»НИ ТАМОМЛАДИ

НЬЮ-ЙОРК, 5 июнь, (ТАСС). Космонавт Южин Сернан космик «сайри»дан кейин «Жемини-9» кемасига қайтиб кирди. Сернан ҳар хил қийинчиликлар сабабли мўлжалланган 2,5 соат ўрнига очиқ космосда 2 соат 5 минут бўлди.

АЖОЙИБОТЛАР

НАҲАНГ БАЛИҚНИ МИНГАН... ОДАМ

«Долгорукий» пароходи овдан қайтиб келаётган эди. Океан безовталаниб, катта-катта тўлқинлар унинг ёнларига уриладн. Ҳаво совуқ. Қор ёғиб турибди. Балиқчилар океанда наҳанг балиқ — китни кўриб, унинг изидан тушдилар. Кит овловчи «Старатель»нинг ўткир тиғи наҳанг балиқнинг биқинига санчилди. Балиқ сувда айланганда пароходга уйдай улкан тўлқинлар келиб урилди. Гарпунчининг ёрдамчиси Сергей Мисечко океанга тушиб кетди.

Тревога сигнали! Ҳамма оёққа турди. Дарҳол сувга шлюпка ташладилар. Бир неча киши қутқарувчи шишдонлар билан Мисечкони қутқазмоқчи бўлишди. Шу пайт ҳамманинг оғзи очилиб қолди. Кит ҳали ўлмаган, Сергей эса унинг устига... миниб олибди. Наҳанг жон талвасасида силкиниб Сергейни устидан улоқтириб юборди. У наҳангнинг остига тушиб кетди. Шу пайт ўртоқлари ёрдамга келиб, уни қутқариб олдилар.

«НЕДЕЛЯ»дан.

БЕШ МИНГ ЙИЛЛИК НАЙ

Археологлар Рязань областидаги Қоратоғ қишлоғи яқинида қазиш ишларини давом эттириб, тош, лой ва суякдан ясалган беш мингдан ортиқ ҳар хил буюмларни топдилар. Шуларнинг орасида ҳайвон суягидан ясалган иккита най кишиларнинг эътиборини ўзига кўпроқ жалб этди. Санъатшуносларнинг таъкидлашларича, бу найда ҳар хил куйларни чалиш мумкин. Қарийб беш минг «ёшга кирган» бу найлар ҳозир ҳам ўз қимматини йўқотгани йўқ.

ҚОРАСУВ КАНАЛМИ Ё ДАРЁ?

Зарафшон воҳасидан оқиб ўтадиган Қорасувни шу пайтгача кишилар дарё деб атар эдилар. Гидрогеолог инженерлар Қорасув дарё эмас, балки бундан минг йил аввал қўл кучи билан қазилган 50 километр узунликдаги канал эканлигини аниқладилар. Тоғ ён бағирларидаги минглаб булоқларнинг суви унга қуйилади. Ҳозир инженерлар янги сув иншоотлари қуришда бу қадимий каналнинг конструкциясидан фойдаланмоқдалар.

«СОВЕТСКИЙ СОЮЗ» журналидан.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ МИНИСТРЛИГИ ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА 1966—1967 ЎҚУВ ЙИЛИГА СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ПЕДАГОГИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ

ТОШКЕНТ ХОТИН-ҚИЗЛАР БИЛИМ ЮРТИ.
(Ўқчи кўчаси, 123)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш

САМАРҚАНДДАГИ ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ БИЛИМ ЮРТИ.
(Даҳбед кўчаси, 35)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
жисмоний тарбия, умумтаълим мактабларида бошланғич синфларни ўқитиш.

АНДИЖОН.
(Советская кўчаси, 3).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

ҚЎҚОНДАГИ ХОТИН-ҚИЗЛАР БИЛИМ ЮРТИ
(Советская кўчаси, 17).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

ХИВА
(Гагарин кўчаси 31).
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

ХЎЖАЙЛИ
(Нариманов кўчаси, 6).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

САМАРҚАНДДАГИ ХОТИН-ҚИЗЛАР БИЛИМ ЮРТИ
(Октябрь кўчаси, 9).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

ҚАРШИ
(Ленин кўчаси, 19).
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

СУРХОНДАРЁ
(Ангор қишлоғи)
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
Умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

ЖИЗЗАХ
(Ленин номидаги 8-мактаб биноси)
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

ЕТТИСОЙ
(Сирдарё областидаги Еттисой посёлкаси)
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
умумтаълим мактабларининг бошланғич синфларини ўқитиш.

ТОШКЕНТ СОВЕТ САВДОСИ ТЕХНИКУМИ

(Тошкент шаҳри, Шота Руставели кўчаси, 53).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
китоб товароведи.
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
савдода бухгалтерия ҳисоби.
КУНДУЗГИ, КЕЧКИ, СИРТҚИ ЎҚИШГА:
озиқ-овқат тайёрлаш технологияси, саноат моллари савдоси товароведи ва уни ташкил этиш, озиқ-овқат маҳсулотлари савдоси товароведи ва уни ташкил этиш,

ФАРҒОНАДАГИ ЕНГИЛ САНОАТ КЕЧКИ ТЕХНИКУМИ

(Толстой кўчаси, 12).
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
холодильник хўжалиги, ип-газлама йигирув ишлаб чиқариши, тўқув ишлаб чиқариши, тикув ишлаб чиқариши, чарм буюмлари технологияси, трикотаж ишлаб чиқариши, саноат корхоналари ва қурилмалари, электр ускуналари, енгил саноат корхоналарида планлаштириш, тўқимачилик корхоналари машиналари ва асбоб-ускуналари.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
холодильник хўжалиги, ип-газлама йигирув ишлаб чиқариши, трикотаж ишлаб чиқариши, саноат корхоналари ва қурилмалари электр ускуналари.

ФАРҒОНА ХИМИЯ-ТЕХНОЛОГИЯ ТЕХНИКУМИ

(Қирғули массиви, Дружба кўчаси, 13)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
саноат корхоналари ва қурилмалари электр ускуналари, минерал ўғитлар ва кислоталар технологияси, органик синтез технологияси, металл бўлмаган ҳимоя ёпқичлари.
КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
саноат корхоналари ва қурилмалари электр ускуналари, минерал ўғитлар ва кислоталар технологияси.

ТОШКЕНТ ТЕХНОЛОГИЯ ТЕХНИКУМИ

(2-Сельмаш проезди, 2).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
кондитер ишлаб чиқариши.
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
ун-ёрма ишлаб чиқариши, ғаллани асраш ва ундан бўлган маҳсулотларни ишлаш, нон ёпиш ишлаб чиқариши.

ҚУРИЛИШ ТЕХНИКУМЛАРИ

ТОШКЕНТ
(Навоий кўчаси, 32).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
бинокорлик материаллари саноати машиналари ва ускуналари, архитектура.
КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши, бинокорлик деталлари ва темирбетон конструкциялар ишлаб чиқариш, қурилишда планлаштириш.
КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ ЎҚИШГА:
биноларнинг санитария-техника қурилиши.

НУКУС
(Нукус шаҳри, М. Горький кўчаси, 110)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши.

УРГАНЧ
(Урганч шаҳри, Ленин кўчаси, 20)
КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши, биноларнинг санитария-техника қурилиши.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши.

ОЛМАЛИҚДАГИ КЕЧКИ ТЕХНИКУМ
(Самарқанд кўчаси, 4-а)
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши, йўл машиналари ва ускуналари.

БУХОРО
(Молодогвардейская кўчаси, 37)
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши.

ТЕРМИЗ
(Октябрь кўчаси, 152-а)
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши.

АНДИЖОН
(Киров кўчаси, 23).
КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши, бинокорлик деталлари ва темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқариш, бинокорлик машиналари ва ускуналари, биноларнинг санитария-техника қурилиши (фақат кундузги).
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
саноат ва граждан қурилиши.

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКУМИ

(Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 26).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
тикув фабрикалари машиналари ва ускуналари, пахтага дастлабки ишлов бериш ишлаб чиқаришининг ускуналари ва технологияси, мебель ишлаб чиқариши. тикув ишлаб чиқариши, чарм буюмлар технологияси, пойафзални моделлаштириш ва чармга бадиий ишлов бериш, кийим-кечакни моделлаштириш ва конструкциялаш, пахта товароведлиги.
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
тикув фабрикалари машиналари ва ускуналари, мебель ишлаб чиқариши, тўқув ишлаб чиқариши, тикув ишлаб чиқариши, чарм буюмлар технологияси, ип-газлама йигирув ишлаб чиқариши.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
пахтага дастлабки ишлов бериш ишлаб чиқаришининг ускуналари ва технологияси, мебель ишлаб чиқариши, тикув ишлаб чиқариши, чарм буюмлар технологияси, высокий печать технологияси, пахта товароведлиги.

ТОШКЕНТ МАШИНАСОЗЛИК ТЕХНИКУМИ

(Тошкент шаҳри, Куйбишев кўчаси, 10).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
металларни қирқиш йўли билан ишлаш, асбобсозлик ишлаб чиқариши, саноат ускуналарини монтаж ва ремонт қилиш, машинасозлик саноати корхоналарида планлаштириш, ҳисоб ва ҳисоб-аналитик машиналарини эксплуатация ва ремонт қилиш.
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
металларни қирқиш йўли билан ишлаш, асбобсозлик ишлаб чиқариши, тўқимачилик корхоналари машиналари ва ускуналари.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
металларни қирқиш йўли билан ишлаш, асбобсозлик ишлаб чиқариши, саноат ускуналарини монтаж ва ремонт қилиш, машинасозлик саноати корхоналарида планлаштириш.

МУЗИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИ

ТОШКЕНТ
(Свердлов кўчаси, 26)
КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги, музика назарияси.
КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ ЎҚИШГА:
ашула.

САМАРҚАНД
(Фрунзе кўчаси, 22).
КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги. музика назарияси.
КЕЧКИ ВА КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
ашула.

БУХОРО
(Почтовая кўчаси, 4).
КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, хор дирижерлиги, музика назарияси.
КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ ЎҚИШГА:
ашула.

НАМАНГАН
(Энгельс кўчаси, 35).
КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги, музика назарияси.
КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ ЎҚИШГА:
ашула.

АНДИЖОН
(Пушкин кўчаси, 75)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, ашула, хор дирижёрлиги, музика назарияси.

ТЕРМИЗ
(Нариманов кўчаси, 53)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, торли асбоблар, ашула, халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги.

ФАРҒОНА
(Садовая кўчаси, 3).
КУНДУЗГИ, КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, музика назарияси, хор дирижёрлиги.
КУНДУЗГИ ВА КЕЧКИ ЎҚИШГА:
ашула.

УРГАНЧ
(Ленинград кўчаси, 22)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, музика назарияси, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, ашула, хор дирижёрлиги.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги.

НУКУСДАГИ МУЗИКА-ХОРЕОГРАФИЯ БИЛИМ ЮРТИ.
(Ленин кўчаси, 49)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА
фортепьяно, торли асбоблар, духовой ва зарбли асбоблар, халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги, музика назарияси, ашула, халқ рақс ансамбли артисти.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
фортепьяно, халқ чолғу асбоблари, хор дирижёрлиги, музика назарияси.

МАРҒИЛОНДАГИ КЕЧКИ ТЎҚИМАЧИЛИК ТЕХНИКУМИ

(Киров кўчаси, 6).
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
тўқув ишлаб чиқариши, пилла ўраш, ипак йигириш, саноат корхоналари ва қурилмалари электр ускуналари.

ТОШКЕНТ МАДАНИЙ-ОҚАРТУВ ТЕХНИКУМИ

(Ҳамза кўчаси, 10).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
мактабгача тарбия (болалар боғчаларининг музика раҳбарлари).
КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
маданий-оқартув ишлари, кутубхоначилик.

ИНДУСТРИАЛ ТЕХНИКУМЛАР

ЧИРЧИҚ ИНДУСТРИАЛ ТЕХНИКУМИ
(Чирчиқ шаҳри, Юқори соцшаҳарча, Коммунистическая кўча, 11).
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
электр станциялари, тармоқлари ва системалари, электр иссиқлик техника ўлчови, қишлоқ хўжалик машиналари, электр машинасозлиги, минерал ўғитлар ва кислоталар технологияси, органик синтез технологияси.
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
химия машинасозлиги; электр станциялари, тармоқлари ва системалари; саноат корхоналарининг электр ускуналари ва асбоблар, қишлоқ хўжалик машиналари, металларни қирқиб ишлаш, электр машинасозлиги, минерал ўғитлар ва кислоталар технологияси.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
электр станциялари, тармоқлари ва системалари, энергосистемаларнинг релье муҳофазаси ва автоматикаси, саноат корхоналарининг электр ускуналари ва асбоблари, қишлоқ хўжалик машиналари, металларни қирқиб ишлаш, минерал ўғитлар ва кислоталар технологияси.

САМАРҚАНД КЕЧКИ ИНДУСТРИАЛ ТЕХНИКУМИ
(Оғалик кўчаси, 21).
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
электр станциялари, тармоқлари ва системалари, саноат корхоналарининг электр ускуналари ва асбоблар, металларни қирқиб ишлаш. мебель ишлаб чиқариш, тикувчилик, саноат ва граждан қурилиши. минерал ўғитлар ва кислоталар технологияси, автомобилларга техника хизмати кўрсатиш ва ремонт.
СИРТҚИ ЎҚИШГА:
электр станциялари, тармоқлари ва системалари, саноат корхоналарининг электр ускуналари ва асбоблар, металларни қирқиб ишлаш, мебель ишлаб чиқариш, тикувчилик, саноат ва граждан қурилиши, автомобиль транспорти эксплуатацияси, автомобилларга техника хизмати кўрсатиш ва ремонт.

КАТТАҚЎРҒОН КЕЧКИ ИНДУСТРИАЛ ТЕХНИКУМИ
(Л. Толстой кўчаси, 69).
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
саноат ускуналарини монтажлаш ва ремонт қилиш, автомобиль транспорти эксплуатацияси, ўсимлик мойлари технологияси, электр станциялари, тармоқлари ва системалари.

АНДИЖОНДАГИ КЕЧКИ МАШИНАСОЗЛИК ТЕХНИКУМИ

(Навоий проспекти, 28).
КЕЧКИ ВА СИРТҚИ ЎҚИШГА:
Электр станциялар, тармоқлар ва системалар, саноат корхоналари ва қурилмалари, электр ускуналари, металларни қирқиш йўли билан ишлаш, ички ёниш двигатели.
КЕЧКИ ЎҚИШГА:
электр машинасозлиги.

БЕНЬКОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ БАДИИЙ БИЛИМ ЮРТИ

(Байналминал кўчаси, 2)
КУНДУЗГИ ЎҚИШГА:
театр декорацияси, бадиий нақшлар, ёғочга, суяк ва тошга бадиий ишлов бериш, чизмакашлик ва расм солиш.

СССР ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА 1966 ЙИЛДА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ҚОИДАЛАРИ

Урта махсус ўқув юртларига ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиш учун 30 ёшгача бўлган СССР гражданлари — йигит ва қизлар, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиш учун тўлиқсиз ўрта (етти ва саккиз йиллик) ёки ўрта мактаб ҳажмида маълумоти бўлган, кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган кишилар ёшидан қатъи назар қабул қилинади; кечки ва сиртқи ўрта махсус ўқув юртларига (филиаллари ва бўлимларига) фақат халқ хўжалигининг тармоқларида, маданият, маориф, соғлиқни сақлаш соҳасида, шунингдек давлат бошқарув органларида, партия, касаба союз, комсомол, кооператив ташкилотларида ва муассасаларида ишлаётган шахсларгина қабул қилинадилар.

Ўрта махсус ўқув юртларига (ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқишга) қабул қилишда қуйидагиларга имтиёз берилади:

ўрта мактабни олтин ёки кумуш медаль билан тамомлаганлар, шунингдек тўлиқсиз ўрта мактабларни битиришда мақтов қоғози билан мукофотланганлар (аълочилар);

ўрта махсус ўқув юртларига саноат корхоналари, қурилишлар, совхозлар, колхозлар, давлат савдоси ва матлубот кооперацияси ташкилотлари ва корхоналари, геология-қидирув ишларини олиб бораётган хўжалик ҳисобидаги ташкилотлар, «Сельхозтехника» Бутуниттифоқ бирлашмаси системасининг савдо корхоналари ва ташкилотлари, шунингдек Дон маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министрлиги системасининг дон қабул қиладиган корхоналар (элеваторлар, дон қабул қилиш пунктлари ва базалари) томонидан белгиланган тартибда йўлланма билан юборилган кишилар;

Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотида хизмат қилиб қайтганлар (улар ҳарбий билим юртларида таълим олганларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда камида 2 йил хизмат қилган бўлсалар) нахимовчилар, суворовчилар билим юртларида таълим олиш вақти стаж ҳисобланмайди;

амалий ишда икки йиллик ва ундан ортиқ стажи бўлганлар

Кечки ва ўрта махсус ўқув юртларига (филиаллари ва бўлимларига) қабул қилишда қуйидагиларга имтиёз берилади: тўлиқсиз ўрта мактабларни мақтов қоғози билан битирганлар (аълочилар), шунингдек ўрта мактабларни олтин ёки кумуш медаллар билан тамомлаганлар;

Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ҳамда Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотида хизмат қилиб қайтганлар;

ишининг характери ўқув юртида ўрганиш учун танлаган мутахассислигига мос тушадиган шахслар.

Урта махсус таълим ўқув юртларининг баъзи мутахассисликлари ва ўқиш турларига кирувчиларга қуйидаги қўшимча талаблар қўйилади:

кундузги ўқишга профессионал техника билим юртларини, ҳунар-билим юртларини ва тўлиқсиз ўрта мактаб базасидаги ФЗО ва ФЗУ мактабларини битирган шахслар (агар улар ўқув юртини тамомлагандан сўнг тўрт йил ишлаган бўлсалар), шунингдек техника билим юртларини битириб, сўнгра уч йил ишлаган шахслар қабул қилинадилар;

иш тури жиҳатидан ишлаб чиқаришга ёши 18 дан кам бўлган шахслар қабул қилинмайдиган мутахассисликларга тўлиқсиз ўрта мактаб базасидаги биринчи курснинг кундузги ўқиш бўлимига ишлаб чиқаришга ўтгунга қадар — юқори курсларда 18 ёшга тўладиган шахслар қабул қилинади:

мавжуд қонунларга мувофиқ ишлаб чиқаришда хотин-қизлар меҳнати қўлланилмайдиган кон, металлургия химия-технология ва бошқа мутахассисликларга хотин-қизларни қабул қилиш чеклаб қўйилади.

Урта махсус ўқув юртларига кириш имтиҳонлари ҳамда умумий таълим мактабларини битирганлиги ҳақидаги ҳужжатларда кўрсатилган баҳоларга қараб, конкурс йўли билан қабул қилинади.

Балларнинг умумий миқдори кириш имтиҳонларида олинган баҳолар ҳамда маълумоти ҳақидаги ҳужжатда кўрсатилган барча баҳоларнинг ўртача миқдорига қараб белгиланади.

Энг кўп балл олган шахслар ўқувчилар сафига қабул қилинади

Уқув юртига кириш ҳақидаги ариза ўрта махсус ўқув юртининг директори номига ёзилади ва унда танлаган ихтисоси кўрсатилади.

Аризага қуйидагилар илова қилинади:

қуйидаги ҳужжатлардан бирортаси: маълумоти, тўлиқсиз ўрта мактабни битирганлиги, ўрта мактабни, тўлиқсиз ўрта ёки ўрта мактаб билан тенглаштирилган бошқа ўқув юртини битирганлиги ҳақида ҳужжат, 9, 10, 11-синфга кўчирилганлиги ҳақидаги гувоҳнома;

автобиография;

мактабда хизмат қиладиган врач ёки район касалхонасининг (поликлиникасининг) участка врачи томонидан берилган 286-формадаги медицина справкаси;

бош кийимсиз тушилган 3x4 сантиметр катталикдаги учта фотосурат.

Кечки ва сиртқи ўқишга, шунингдек ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқишга кирувчи шахслар амалий ишда 2 йил ва ундан кўпроқ стажга эга бўлган меҳнат дафтарчасидан, колхозчилар эса колхозчи дафтарчасидан кўчирмани аризага қўшиб беришлари керак (кўчирма корхона раҳбари, колхоз правлениеси томонидан тасдиқланган бўлиши лозим).

Бевосита саноат корхоналари, қурилишлар, совхозлар, колхозлар, давлат савдоси ва матлубот кооперацияси ташкилотлари ҳамда корхоналари, геология-қидирув ишларини бажараётган хўжалик ҳисобидаги ташкилотлар. Бутуниттифоқ «Сельхозтехника» бирлашмаси системасидаги савдо корхоналари ва ташкилотлари, шунингдек Дон маҳсулотлари ва аралаш озуқа саноати министрлиги системасидаги дон қабул қилиш корхоналари (элеваторлар, дон қабул қилиш пунктлари ва базалари) томонидан белгиланган тартибда ўрта махсус таълим ўқув юртларига юборилганлар қўшимча равишда ягона формадаги йўлланмани тақдим қиладилар.

Уқишга кирувчилар туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, ҳарбий билет (запасдаги ҳарбий хизматга яроқлилар) ёки рўйхатдан ўтганлиги ҳақидаги гувоҳнома (чақирилиш ёшидаги шахслар)ни ўзлари билан олиб келадилар.

Урта махсус ўқув юртларига кирувчилардан ариза қабул қилиш, кириш имтиҳонлари қабул қилиш, ўқувчилар сафига қабул қилиш қуйидаги муддатларда ўтказилади.

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқишга:

музика, бадиий, театр, хореография ўқув юртлари ва цирк ҳамда эстрада санъати билим юртларидан ташқари ҳамма ўрта махсус ўқув юртларига аризалар 1 июндан 31 июлгача, кириш имтиҳонлари 1 августдан 20 августгача қабул қилинади ва қабул қилинганлар рўйхати 21 августдан 25 августгача чиқарилади;

музика, бадиий ва театр билим юртларига, цирк ва эстрада санъати билим юртларига аризалар 1 июндан 30 июнгача, кириш имтиҳонлари 1 июлдан 20 июлгача қабул қилинади ва қабул қилинганлар рўйхати 21 июлдан 25 июлгача чиқарилади;

хореография билим юртларига кириш имтиҳонлари 15 июнгача қабул қилинади ва қабул қилинганлар рўйхати 16 июндан 20 июнгача чиқарилади.

Кечки ўқишга:

музика ва бадиий ўқув юртларидан, шунингдек дарё техникумлари ва билим юртларидан ташқари ҳамма ўрта махсус ўқув юртларига аризалар 10 июнгача қабул қилинади, кириш имтиҳонлари икки даврада — 15 июндан 30 июнгача ва 15 июлдан 30 июлгача қабул қилинади, қабул қилинган ўқувчилар рўйхати 1 августдан 10 августгача чиқарилади.

музика ва бадиий билим юртларига аризалар 30 июнгача, кириш имтиҳонлари 1 июлдан 20 июлгача қабул қилинади ва қабул қилинганлар рўйхати 21 июлдан 25 июлгача чиқарилади;

дарё техникумлари ва билим юртларига аризалар 1 октябрдан 30 ноябргача, кириш имтиҳонлари 1 ноябрдан 15 декабргача қабул қилинади ва қабул қилинганлар рўйхати 16 декабрдан 25 декабргача чиқарилади.

Сиртқи ўқишга:

педагогика ва музика билим юртларидан ҳамда мавсумий ишлар билан боғлиқ бўлган мутахассисликлардан ташқари, ҳамма ўрта махсус ўқув юртларига аризалар 5 августгача, кириш имтиҳонлари 20 июнгача, 1 июлдан 20 июлгача, 10 августдан 20 августгача қабул қилинади ва қабул қилинган ўқувчилар рўйхати 21 августдан 31 августгача чиқарилади;

педагогика билим юртларига кириш имтиҳонлари 10 июнгача қабул қилинади, қабул қилинган ўқувчилар рўйхати 11 июндан 15 июнгача чиқарилади.

музика билим юртларига аризалар 1 июлдан 15 августгача, кириш имтиҳонлари 20 августдан 27 августгача қабул қилинади, қабул қилинган ўқувчилар рўйхати 27 августдан 31 августгача чиқарилади.

мавсумий ишлар (қишлоқ хўжалиги, геология, торф, дарё ва денгиз транспорти ва геодезия) билан боғлиқ бўлган мутахассислар тайёрлаш техникумлари ва билим юртларига аризалар 1 октябрдан 30 ноябргача, кириш имтиҳонлари 1 ноябрдан 15 декабргача қабул қилинади ва қабул қилинган ўқувчилар рўйхати 16 декабрдан 25 декабргача чиқарилади.

Эслатма. Сиртқи ўрта махсус ўқув юртларига кирувчилар кириш имтиҳони топшириш учун ўзлари ишлаётган корхона, муассаса, ташкилот билан келишган ҳолда юқорида кўрсатилган муддатларнинг бирортасида келадилар.

Барча мутахассисликлар бўйича ўрта махсус ўқув юртига кирувчилар рус тилидан кириш имтиҳони топширадилар, дарслар рус тилидан бошқа тилда олиб бориладиган группаларга кирувчилар рус тили ўрнига ўша группада дарслар қайси тилда олиб борилса, ўша тилдан кириш имтиҳони топширадилар.

Тўлиқсиз ўрта ёки ўрта мактабни ўрта махсус ўқув юртида дарс олиб бориладиган тилдан бошқа тилда битирганлар, улар бу тилни мактабда миллий мактаблар программасида ўрганган тақдирда, дарслар ўқитиладиган тил бўйича имтиҳон топширадилар.

Тўлиқсиз ўрта ва ўрта мактабда ўрта махсус ўқув юртида дарс олиб бориладиган тилни ўрганмаган шахслар агар хоҳласалар кириш имтиҳони топшириш ўрнига ана шу тил бўйича текшириш синовидан ўтадилар. Бу синовнинг ижобий натижалари «3» балл билан баҳоланади.

Урта махсус ўқув юртларига кирувчилар СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги томонидан тасдиқланган программаларга мувофиқ кириш имтиҳонлари топширадилар:

тўлиқсиз ўрта мактаб базасида билими бўлганлар қуйидаги фанлар бўйича:

саноат, қурилиш, транспорт, алоқа, қишлоқ хўжалиги ва экономика мутахассислигига — рус тили (диктант), математика (ёзма ва оғзаки);

бошқа барча мутахассисликларга — рус тили (диктант), рус тили ва адабиёти (оғзаки), математика (оғзаки);

тўлиқсиз ўрта мактабни мақтов қоғози билан битирган шахслар (аълочилар) ўрта махсус ўқув юртининг белгилашига қараб ихтисоси билан боғлиқ бўлган фанларнинг биридан имтиҳон топширадилар. Улар имтиҳонда «5» баҳо олсалар, қолган кириш имтиҳонларини топширишдан озод қилинадилар, агар «4» ёки «3» баҳо олсалар мутахассислик учун белгиланган бошқа фанлардан ҳам кириш имтиҳонлари топширадилар;

ўрта мактаб базасида билим олган ўқувчилар саноат, қурилиш, транспорт, алоқа, экономика, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш, гидромелиорация ишларини механизациялаш мутахассисликларига — рус тили (иншо), математика (ёзма ва оғзаки);

химия, технология, металлургия, озиқ-овқат маҳсулотлари технологияси, химия ва нефть-газни қайта ишлайдиган заводларнинг ускуналари, газламаларни пардозлаш, трикотаж буюмларини пардозлаш, чарм технологияси мутахассисликларига — рус тили (иншо), математика (оғзаки), химия (оғзаки);

педагогика билим юртларига кириш учун — рус тили (диктант), рус тили ва адабиёти (оғзаки), арифметика (оғзаки);

бошқа барча мутахассисликларга — рус тили ва адабиётидан ёзма (иншо) ва оғзаки, СССР тарихи (оғзаки).

Бадиий, музика, физкультура ва маданий-оқартув ишлари мутахассисликларига кирувчилар ҳам тегишли мутахассислик бўйича имтиҳон топширадилар; архитектура, пойафзални моделлаш ва чармни бадиий безаш, кийимларни моделлаш ва конструкциялаш мутахассисликларига кирувчилар расм солишдан имтиҳон топширадилар. Бунда ўқишга кирувчилар имтиҳонларнинг биридан — математика ёки рус тили ва адабиёти бўйича имтиҳондан озод қилинадилар.

Педагогика билим юртига кирувчиларнинг музикага қобилияти синаб кўрилади.

Мутахассислик бўйича ҳамда расм солиш имтиҳонлари, шунингдек музика қобилиятини текшириш биринчи навбатда ўтказилади. Тегишли талабларга жавоб бера олмаган шахслар қолган имтиҳонларга киритилмайди.

Урта махсус ўқув юртларига имтиҳонсиз кириш ҳуқуқи бўлган шахслар мутахассислик бўйича имтиҳон топширишдан ёки музика қобилиятини текширишдан озод қилинмайдилар.

Иш стажи, ишнинг ўртасидаги бўлинишдан, шунингдек ўқишга кирувчи ўқув юртини битиргандан сўнг ишлагани ёки ишчи, қишлоқ ёшлари кечки мактабида ўқиб туриб ишлагандан, ёки бўлмаса умумий таълим мактабига киришдан олдин ишлаганидан қатъи назар, ҳаммаси ҳисобга олинаверади. Мавсумий иш стажи ҳам умумий иш стажига киритилади.

Партия, комсомол, касаба союз ишидаги шахсларни шунингдек Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотида хизмат қилиб қайтган кишиларни қабул қилиш вақтида уларнинг олдинги фаолияти ҳисобга олинади.

Уқув юртига яқин бўлган районда яшовчилар сиртқи ўқишга биринчи навбатда қабул қилинадилар. Укишга кирувчилар учун яқин бўлган ўқув юртида улар танлаган мутахассислик бўлмаса, юқоридаги қоида истисно қилинади.

№ — 127. Индекс 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 08478.